

Dr. ALEŠ BEBLER:

Odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo se ugodno razvijajo

Jugoslavija bi pozdravila poseben statut za koroške Slovence

Jugoslovanski državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler je pred nedavnim sprejel v zunanjem ministrstvu v Beogradu uredniškega sodelavca dunajskega lista »Die Presse«. Po poročilu o razgovoru, ki ga je »Die Presse« objavila pod naslovom »Za boljše sodelovanje Beograda in Dunaja« je dr. Bebler uvodoma ugotovil, da imata Avstrija in Jugoslavija že zaradi tega mnogo skupnega, ker sta bili v preteklosti izpostavljeni z istih strani istim nevarnostim.

Omenjajoč tržaški sporazum je dr. Bebler dejal:

Rešitev tržaškega vprašanja bo nedvomno ugodno vplivala tudi na Avstrijo. Jugoslavija iskreno želi, da bi postala Avstrija končno svobodna in suverena. V rešitev tržaškega vprašanja je jugoslovanska vlada privolila iz političnega realizma. Treba je samo še urediti vprašanje statusa tržaškega pristanišča; v to svrhu bo Italija v kratkem sklicala mednarodno konferenco vseh zainteresiranih držav.

Dobrososedski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo — je poudaril dr. Bebler — se razvijajo zelo ugodno. Podaljšanje roka za vrnitev avstrijskega investicijskega posojila v višini 10 milijonov dolarjev priča o razumevanju Avstrije, da je treba stremeti ne samo po obsežni trgovinski izmenjavi, marveč tudi po organiziranem gospodarskem sodelovanju. V Jugoslaviji živahno pozdravljajo sodelovanje z visoko razvito avstrijsko industrijo. Na žalost — je dejal dr. Bebler — pa politiki niso vedno dohitevali gospodarskega razvoja, tako da bi bilo priporočljivo, da bi pregledali vsa vprašanja in jih rešili.

Dejanskih spornih vprašanj med nami ni — je ugotovil jugoslovanski državni podtajnik — vendar je v ospredju dvojje

vprašanj: Londonski sporazum o Trstu vsebuje tudi poseben statut za slovensko narodno manjšino; jugoslovanska javnost bi pozdravila, če bi bilo mogoče doseči kaj podobnega tudi za koroške Slovence. Pri tem je dr. Bebler s priznanjem omenil tiste pravice, ki jih koroški Slovenci že imajo, in odškodnino, ki jo je avstrijska vlada dala Slovincem na Koroškem za škodo, ki so jo v preteklosti utrpeli.

Volitve v delavske zbornice — ponovni uspeh socialistov

Po svojem močnem napredovanju na deželnozbornih volitvah na Dunaju in v treh zveznih deželah v nedeljo 17. t. m. so avstrijski socialisti izbojevali ponovno zmago tudi na volitvah v delavske zbornice posameznih zveznih dežel minulo nedeljo in ponedeljek. V še ostrejši luči kakor teden dni prej so te volitve pokazale tudi popoln poraz VdU in občutno nazadovanje kominformovcev.

Volitve v koroško delavsko zbornico so prinesle socialistom 71.5% vseh veljavnih glasov (napram 63 odstotkom pri zborničnih volitvah leta 1949); OVP-jevska Zveza delavcev in nameščencev je

Z avstrijske strani so načeli vprašanje avstrijske imovine v Jugoslaviji, ki jo je Jugoslavija na temelju osnutka državne pogodbe brez odškodnine nacionalizirala. Čeprav smatra Jugoslavija — je dejal dr. Bebler — to ureditev za pravično spricho svojih velikih žrtev v drugi svetovni vojni, je vendarle pripravljena razpravljati o tem vprašanju in poiskati rešitev, ki bi bila sprejemljiva za obe državi.

dobila 13% (1949: 11%), kominformovska Sindikalna enotnost 5.5% (1949: 6%), VdU 4% (1949: 20%) in nestrankarska lista 6%. Potemtakem bodo ob znižanju števila mandatov od 83 na 70 socialisti odslej imeli 54 (prej 53) zastopnikov v koroški delavski zbornici, OVP 9 (prej 8), KPÖ 2 (prej 4), VdU 1 (prej 18) in nestrankarji 4 zastopnike.

Zelo podobni so volilni rezultati tudi v drugih zveznih deželah. Poraz VdU pa je najbolj drastičen na Nižjem Avstrijskem, kjer je s 558 glasovi od skupnih 158.000 veljavnih glasov dosegel le še 1/3 odstotka.

Uspešen zaključek „pariškega tedna“

Zapadna Nemčija suverena država in članica Atlantskega ter Bruseljskega pakta — Francosko-nemški sporazum o Posarju

Pretekli teden bo zaslužen žel v zgodovino pod imenom »pariški teden«, kajti uspehi, ki so jih dosegli na konferencah v Parizu, bodo odločilnega pomena za ves nadaljnji razvoj odnosov posebno med prizadetimi državami, prav tako pa tudi za splošni položaj v svetu. Ne samo, da je bila Zapadna Nemčija kot neodvi-

sna in enakopravna država vključena v Atlantski in Bruseljski pakt, marveč, kar je za medsebojni razvoj nedvomno še bolj pomembno, sta Francija in Nemčija hkrati pokopali tudi svojo staro sovražstvo ter si podali roke za medsebojno sodelovanje na vseh področjih. Prav tako pa sta se sporazumeli o rešitvi posarskega vprašanja, ki je doslej najbolj oviralo medsebojne stike.

Kakor smo napovedali že v zadnji številki, so bila pariška pogajanja uspešno zaključena v soboto, nakar so v Parizu slovesno podpisali celo vrsto važnih sklepov in sporazumov. Najprej sta zapadno-nemški kancler Adenauer in francoski ministrski predsednik Mendes-France podpisala medsebojni sporazum o Posarju,

Sovjetski predlogi ob neugodnem času

Tik pred podpisom sporazumov v Parizu je sovjetska vlada odgovorila trem zapadnim velesilam na njihovo noto z dne 10. septembra o nemškem vprašanju. Sovjetska nota vsebuje predlog za sklicanje konference štirih že v novembru, na kateri bi razpravljali o združitvi Nemčije in izvedbi volitev, o umiku okupacijskih čet vseh štirih velesil iz Nemčije ter o sklicanju splošne evropske konference, na kateri bi izdelali varnostni sistem za Evropo. Glede avstrijske državne pogodbe omenja sovjetska vlada svoj zadnji predlog, po katerem naj bi veleposlaniki vseh štirih zasedbenih sil skupno z zastopniki avstrijske vlade obravnavali vprašanja v zvezi s sklenitvijo te pogodbe.

Na zapadu so ocenili sovjetsko noto kot propagandno potezo, ki ne pomeni koraka naprej, ker se v bistvu ne razlikuje od prejšnjih in ne vsebuje nobenih pozitivnih predlogov. Glede avstrijskega vprašanja so mnenja, da bi morala SZ jasno izraziti svojo pripravljenost za sklenitev državne pogodbe, sicer bi bila sleherna razprava o tem brez haska.

Angleški ministrski predsednik Churchill je izjavil, da sedaj ni ugoden čas za konferenco štirih o združitvi Nemčije, dokler zapadni parlamenti še niso odobrili londonskih in pariških sporazumov o vzpostavitvi suverenosti Zapadne Nemčije in njeni oborožitvi.

komisarju, katerega bo imenovala zapadnoevropska zveza in ki ne bo smel biti ne Francoz, ne Nemec in tudi ne domačin iz Posarja. Na podlagi sporazuma bodo v Posarju dopuščene spet nemške stranke, ki doslej pod francosko upravo niso smele delovati. Po treh mesecih po dovolitvi nemških strank (verjetno marca ali aprila 1955) bo prebivalstvo Posarja v posebnem plebiscitu odločilo, če se strinja s posarskim statutom in potem bo po nadaljnjih treh mesecih izvoljen novi posarski deželni zbor, ki bo skupno s posarsko vlado sprejel posarsko ustavo po vzorcu evropskega statuta.

Nedvomno pomeni zaključek pariških razgovorov v gotovi mteri uspeh za Zapadno Nemčijo, saj ji je bila ponovno dana neodvisnost in bo kot enakopravna sodelovala v okviru zapadnoevropske zveze. Hkrati pa je treba poudariti tudi dejstvo, da je morala to svojo suverenost precej drago plačati, medtem ko se je francoski ministrski predsednik Mendes-France ponovno izkazal za zelo spretnega diplomata, ko je s posarskim sporazumom izpolnil zadnjo stavljenjo si nalogo. Ravno sporazum o Posarju pa je cena, ki jo je moral Adenauer plačati Mendes-Franceu, kar je v nemških krogih bistveno omejilo navdušenje nad pariškimi uspehi nemškega kanclerja. Posebno v krogih nemške opozicije, pa tudi pri gotovem delu vladne koalicije je slišati več ali manj neugodne odmeve na Adenauerjev podpis posarskega sporazuma.

Pariški sporazumi potrebujejo zdaj še odobritev parlamentov prizadetih držav in je verjetno, da jih bodo razen Nemčije in Francije vse ostale države potrdile brez vsakih težav. Tudi v Nemčiji ne pričakujejo posebnih težav, ker računajo, da bo Adenauer tudi tokrat zmagal s svojo prepričevalnostjo. Torej ostane vprašanje odprto le še z ozirom na Francijo, ki je že enkrat prekrizala načrte o evropski obrambni skupnosti. Ker pa pomenijo pariški sklepi v glavnem ugoditev francoskim zahtevam, je razumljivo, da je Mendes-France glede ratifikacije v francoski skupščini precej optimističen.

Pozdravljam vse Korošce . . .

SPZ je čestilala Fr. Ks. Mešku za osemdesetletnico

Predstavnik javnega življenja, zastopniki kulturnih ustanov Slovenije in navdušeni častilci priljubljenega pisatelja si zadnje dni kar podajajo roke v Selah nad Slovenjim Gradcem, kjer že 34 let živi in dela pisatelj Fr. Ks. Meško. Skromnemu človeku Mešku sicer nikakor ni po volji, da se toliko ljudi spominja njegove osemdesetletnice, toda čestitke iz vseh slojev ljudstva se ne more ubraniti. »Škoda, da nisem že prej odšel — nameravam za danes in jutri oditi, da me nihče ne najde . . .« je dejal osemdesetletni pisatelj tudi predsedniku in tajniku SPZ, ki sta ga v sredo obiskala, da mu čestitata v imenu SPZ in mu izrazita tudi čestitke in želje vseh koroških Slovencev.

Kmalu pa je izstopil iz svoje skromne rezerviranosti in razigrano zaživel ob spominih na njegovo bivanje na Koroškem. »Povsod, vsepovsod, kjer koli sem na Koroškem delal, povsod se mi je dopadlo in na vse kraje se rad spominjam nazaj« je odgovoril predsedniku SPZ dr. Franciju Zwitterju na vprašanje, kje na Koroškem se mu je najbolj dopadlo.

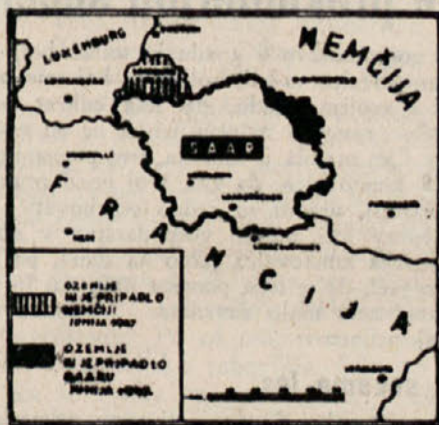
Potem pripoveduje o svojem življenju, o budih doživljajih v prvi in predvsem v drugi svetovni vojni in je vesel, da je preživel težke čase in še lahko ustvarja in dela med ljudstvom, ki mu je v teku 34 let bivanja in delovanja med njim, priraslo k srcu. Pri svojem delu pa se še vedno tudi spominja na Koroško in živo spremlja dogajanja pri nas. »Zvedel sem, da imate sedaj kulturne manifestacije tudi v Celovcu in bral sem tudi laskave kritike v nemških listih. Vidite, to bi bilo za moje dni na Koroškem nemogoče« modruje osemdesetletni jubilar v pogovoru s predsednikom SPZ. In ko mu predsednik SPZ tolmачi, da je na Koroškem šovinizem brez dvoma popustil, s posebnim poudarkom izjavlja: »Tudi jaz sem proti šovinizmu in ga odklanjam. Le-ta

ni pripraven za medsebojno razumevanje. Bili smo tudi mi malo preveč šovinisti«.

Ob kramljanju o današnjih razmerah na Koroškem se vidi, da je dobro poučen in tako rekoč kot posebno naročilo koroškim Slovincem ob svoji osemdesetletnici poudarja nekako takole: Kulturno morate biti edini in enotni! Ne morem verjeti, da bi vas mogli zgolj različni svetovnonazorni pogledi tako ločiti, da ne bi bilo mogoče enotno kulturno delovanje . . . Vidi se, Meško ljubi Koroško in njeno ljudstvo. Zato je posebno vesel darila Slovenske prosvetne zveze, ki mu je ob tem jubileju poklonila kot simbol njegovega dela zlato nalivno pero in še v usnje vezano knjigo Roka Ariha »Zibelka«. Vzradoščen se zahvaljuje obiskovalcema in jima za slovo izroči tudi še pismeno zabvalo Slovenski prosvetni zvezi, kjer med drugim pravi: »Iskreno zahvaljujem za ljubeznive čestitke, pozdravljam vse Korošce, ki jih imam v najboljšem spominu in mislim vedno v ljubezni na nje . . .«

Na koncu razkazuje še prekrasno cerkvico, ki jo je zadnja leta Urad za varstvo spomenikov čudovito renoviral. Odkrite freske žarijo v živih barvah in se ubrano skladajo z novimi, tudi šele zadnja leta v Zagrebu izdelanimi barvastimi steklenimi okni. V resnici čudovit umetnostni spomenik, vskladeno postavljen v prekrasno naravo pod Uršljo gor! In v tem okolju kljub svojim osemdesetim letom še vedno čil in duhovno gibčen ustvarja živ umetnik, besednik mladim srcem ob tihih večerih, delavec in sejalec na poljani, pripovedovalec koroških elegij, kronist težkih časov, pisatelj Fr. Ks. Meško.

Koroški Slovenci se ob njegovi osemdesetletnici pridružujemo čestitkam vsega slovenskega naroda z željo, da bi še dolgo ustvarjal umotvore v svojem čudovitem jeziku.

nato pa zunanji ministri Francije, Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Zapadne Nemčije sporazum o ukinitvi zasedbenega statuta za Zapadno Nemčijo ter o ponovni vzpostavitvi nemške suverenosti. Na podlagi teh dveh sporazumov so pozneje zunanji ministri devetih držav-članic potrdili sprejem Nemčije v Bruseljski pakt, 14 držav-članic Atlantskega pakta pa sprejem Nemčije v to obrambno organizacijo.

Sporazumna rešitev posarskega vprašanja je sicer samo začasna, pomeni pa v bistvu, da se bo morala Nemčija odpovedati temu ozemlju, ki bo prišlo pod mednarodno upravo v okviru zapadnoevropske zveze. Vprašanja zunanje politike in obrambe, ki jih je doslej reševala Francija, bodo v bodoče dodeljena posebnemu

Vprašanje razorožitve pred Generalno skupščino OZN

Dva predloga dveh svetovnih velesil na letošnjem devetem zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov sta povzročila splošni vtis, da so se največja nasprotja v svetu nekoliko zgladila, da so medsebojni odnosi med Vzhodom in Zapadom morda le nekoliko bolj umerjeni kakor v zadnjih letih srdite hladne vojne.

Omenjena predloga, ameriški za mirnodobsko izkoriščanje atomske energije in sovjetski za razorožitev, sta sprva — kakor je kazala situacija — sicer oba imela le neko propagandistično ost za pridobitev prednosti v diplomatski igri, vendar sta dovedla doslej že do nekkih, čeprav še pičlih soglasij. Zaenkrat Sovjetska zveza in zapadne velesile soglašajo vsaj v tem, da je treba začeti z razorožitvijo pri tako imenovanem »klasičnem« oročju in šele potem prepovedati izdelovanje atomskega orožja.

Čeprav je bil prvotni pesimizem napram sovjetskemu pa tudi napram ameriškem predlogu do gotove mere upravičen, je vendar bistveno važnejša — in je zato tudi uspela prodreti v dvoranah, kjer zaseda Generalna skupščina OZN — vsebina vprašanja, ki je v bistvu zapopadana v obeh predlogih: to pa je razorožitev kot taka.

Razorožitev je danes vprašanje, ki je nerazdružljivo povezano z bojem za okrepitev miru in boljše odnose v svetu. Prav v teh mednarodnih odnosih pa so danes pogoji za razorožitev tudi dozoreli. Ravnotežje sil v svetu je doseglo tisto mejo, ko ne na eni, ne na drugi strani ni več moči govoriti o premoči bodisi v atomskem, bodisi v klasičnem orožju. S tem je dejansko odpadla vsaka težnja po ohranitvi neke premoči, ker je nikjer več ni

Nova slovenska organizacija v Trstu

Upoštevač potrebe slovenskega življa v Trstu zlasti sedaj po ureditvi tržiškega vprašanja, je iniciativni odbor, v katerem so predstavniki Slovensko-hrvaške prosvetne zveze, Slovenskega gospodarskega združenja in Kmečke zveze, minulo nedeljo objavil razglas, v katerem poziva vse slovenske gospodarske in kulturno-prosvetne organizacije v Trstu in v okolici mesta, naj se združijo in skupno ustanovijo veliko Slovensko gospodarsko-kulturno zvezo.

Namen nove organizacije, Slovenske gospodarsko-kulturne zveze, je, da brani gospodarske, kulturne in prosvetne interese Slovencev v Trstu. V razglasu je posebej poudarjeno, da je tesnejša zveza med slovenskimi gospodarskimi in slovenskimi kulturnimi ustanovami postala po zadnjih dogodkih, to je priključitev Trsta k Italiji, še bolj potrebna, da bo tako mogoče podpirati vse napore za dvig gospodarske in kulturne ravni Slovencev v Trstu.

in prav tako je tudi hladna vojna kot posledica oboroževalne tekme morala zgubiti svojo dosedanjo veljavo. Mednarodni pogoji so se spremenili, zato je razumljivo in nujno, da se jim morajo podrediti tudi mednarodni odnosi.

Potemtakem ni torej samo zasluga šefa sovjetske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN Višinskega, da je bilo spet oživljeno vprašanje razorožitve, marveč je to predvsem zasluga novega mednarodnega razvoja. Sovjetska zveza in ZDA tudi ne moreta več voditi medsebojne diplomatske igre, ne da bi upoštevali mednarodni razvoj, nove stvarne pogoje in zlasti še pritisk večine držav, ki so življenjsko zainteresirane na razorožitvi in mirnodobski uporabi atomske energije. Kakor je nekdo duhovito ugotovil na zasedanju OZN, človeštvo danes ne sedi več na sodu smodnika, temveč

Dad Hammarskjöld:

Sodelovanje med narodi za krepitev miru

Koncem zadnjega tedna so — kakor smo v našem listu že poročali — v šestdesetih državah, ki so vključene v Organizacijo združenih narodov, slovesno obhajali deveto obletnico podpisa Ustanovne listine OZN ter ob tej priložnosti dajali poudarka prizadevanjem za medsebojno spoznavanje in razumevanje, za prijateljstvo med narodi in mir v svetu. Številni državniki so za ta dan objavili posebne poslanice, v katerih so se prav tako zavzemali za visoke ideale človečanstva, ki si jih je zapisala na svojo zastavo OZN. Tudi generalni tajnik OZN Hammarskjöld je v svoji poslanici za dan OZN med drugim poudaril:

Danes praznujemo praznik posebne vrste, svetovni praznik. Ta dan si še ni pridobil globokega pomena, kot ga imajo narodni prazniki. Ustanovna listina združenih narodov je stara šele 9 let. Toda to je na svoj način narodni praznik, ki je skupen vsem narodom.

Ne propagandni učinki, marveč določena načela

Odkar so se odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, ki so bili po objavi zloglasne informbirojevske resolucije popolnoma prekinjeni, spet nekoliko izboljšali, je bilo v svetu glede tega vprašanja že mnogo ugibanj in prav toliko tudi neiskrenih in iz gotovih vzrokov objavljenih »ugotovitev«. Tudi del koroškega časopisja ni mogel mimo tega, da ne bi izrabil izboljšanja jugoslovansko-sovjetskih odnosov za nov napad na Jugoslavijo in njeno vodstvo, pa tudi v Ameriki so smatrali za potrebno, da na poseben način povedo svoje »mnenje« o novem položaju med Jugoslavijo in državami informbiroja.

Na taka ugibanja je pred nedavnim jasno odgovoril jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, ko je odgovarjal na vprašanja ameriških no-

na konici atomske bombe. Človeštvo pa ne bi hotelo samo izbirati med takimi dvema nevarnostima, marveč ima že dovolj i smodnika i atomskih in drugih uničevalnih orožij. Zato pozdravlja prve uspehe, ki so se pojavili pri razgovorih o vprašanju razorožitve in ga tako že premaknil z mrtve točke.

Seveda od teh razgovorov ni pričakovati čuda. Dosti je še nesoglasij, zlasti glede nadzorstva nad razorožitvijo, glede pristojnosti nadzorstvenega organa itd., ki jih je vse še treba premostiti. Še je medsebojno nezaupanje vzrok tem nesoglasjem, vendar niti ZDA niti Sovjetska zveza nista več tako nepopustljivi pri svojih stališčih, kot je bil doslej svet od njiju vaju. Baš to dejstvo pa opravičuje vsaj malo upanja, da se tokrat razgovori morda le ne bodo razbili, kakor so se že tolikokrat doslej. (Po Naših razgledih.)

Dan Združenih narodov pomeni preobrat. Ustanovna listina se je rodila v zadnjih dneh najbolj uničevalne vojne, ki jo je kdaj doživel svet. Med tem ko so države druga za drugo ratificirale Ustanovno listino, je prva eksplozija atomske bombe nenadoma odkrila stvarno možnost, da svet samega sebe uniči. Dan Združenih narodov pomeni globoko željo narodov sveta, da postavijo plod človeške ustvarjalnosti v službo življenja.

Izkoristimo združene narode, da bi krenili naprej k sodelovanju med narodi zaradi krepitev miru in pomoči ljudem po vsem svetu, da si ustvarijo polnejše ter bogatejše življenje. Praznujemo ta dan v duhu, v katerem slavimo svoje narodne praznike kot simbol nadaljevanja naše skupne civilizacije, njenih uspehov v preteklosti in upov za prihodnost.

vinarjev. Poudaril je, da so se zveze med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo precej izboljšale. Politika jugoslovanske vlade je vedno stremela za normalnimi zvezami z vsemi državami, zato je Jugoslavija tudi za nadaljnjo normalizacijo zvez s to državo.

O tej priložnosti je državni sekretar Popović govoril tudi o tozadnevem pisanju v »New York Times«, ki je pisal, da bo Jugoslavija »manevrirala« med Vzhodom in Zapadom (in je očitno hotel povedati, da bo Jugoslavija iskala dobiček na obeh straneh) ter dejal: **Jugoslavija ne vodi politike, ki računa s propagandnimi učinki, pač pa se trdno drži določenih načel.** Jugoslavija želi, da bi odpadle razlike med velesilami in ne more opirati svoje politike na izkoriščanje nesporazumov med njimi.

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Državni tajnik v notranjem ministrstvu Ferdinand Graf je te dni odpotoval v Rim na razgovore s predstavnikoma italijanske demokršćanske stranke. Kot predmet teh razgovorov navajajo med drugim tudi vprašanja v zvezi z Južno Tirolsko.

Pariz. — Francoski ministrski predsednik Mendes-France je minulo nedeljo sprejel na razgovor o vprašanjih, ki tičejo obe državi, podpredsednika zveznega izvršnega sveta FLRJ, Edvarda Kardelja, ki se je na svoji poti iz skandinavskih dežel mimogrede ustavil v Parizu. Nato je sprejel tudi predsednika grške vlade maršala Papagosa.

kljivega gospodarskega znanja zapade eni največjih kmečkih boleznih — nepremišljenemu in gospodarsko nepreračunanemu kupovanju zasebnih strojev za les, ki ga seka in ki ga bo sekal — če ostane pri dosedanjih razmerah — v svojem obubožanem gozdu. Kam ves ta razvoj lahko privede, menda ni treba še posebej nakazovati.

Agrarna politika, kakršno si želimo

Spričo tako važnih faktorjev, kakor jih v naši stvarnosti predstavlja les za kmečko gospodarstvo in proizvodna kapaciteta kmečkih gospodarstev za prehrano prebivalstva in za konjunkturo gospodarstva države sploh, je treba spregovoriti tudi o agrarni politiki, ki dopušča nadaljevanje takega razvoja.

Mnogo stvari v avstrijski agrarni politiki ni v redu. Niso v redu zaradi tega, ker so kmečka gospodarstva prisiljena, da zaradi nizkega donosa kmetije sekajo les, da se lahko obdržijo na površju, medtem ko ga gozdni veleposestniki sekajo zgolj zaradi njegove visoke cene, da si na ta način nagrmadijo imetja in povečajo svoje profite. Odločilnim faktorjem v agrarni politiki je to protislovje znano. Vidimo pa, do doslej še ni bilo napravljeno nič učinkovitega, s čimer bi bilo to protislovje odpravljeno in pomagano kmečkim gospodarstvom, da bi lahko krenila na pot boljše donosnosti kmetovanja samega, ne da bi jim bilo treba tako občutno segati v gozd.

Ako pretehtamo nekatere možnosti, potom katerih bi bilo mogoče omejiti sečnje v kmečkem gozdu, ne da bi bil pri tem še bolj ogrožen obstoj kmečkih gospodarstev in skrčen življenjski standard kmečkega ljudstva, potem pridemo do tega, da je potrebno:

1. Z dobro organizirano pospeševalno službo in izdatnimi subvencijami in krediti dvigniti produktivnost kmetijske površine in živinoreje kmečkih obratov. V ta okvir spada v prvi vrsti zložitve zemljišč, da bodo odpravljeni dolgi in zamudni transporti na kmetiji in omogočen ustrezen kolobar rastlin kot predpogoj višje rastlinske proizvodnje in krmske baze za živino. V ta okvir pa spada tudi pomoč za poenostavitve kmečkega gospodarjenja, za šolanje kmečkega naraščaja ter podrobno strokovno delo in znatni krediti za izvedbo načrtnega gnojenja in izbire najprikladnejših vrst in sort kmetijskih rastlin.

S strojnimi postajami se prekomerne sečnje lahko omejijo

2. Problem mehanizacije dela na kmečkih gospodarstvih nikakor ni rešljiv z mehanizacijo posameznih obratov ter subvencijami in krediti, ki so se mu ali bi se mu v ta namen dali. Casovna nujnost je, da se prav pri nas na Koroškem številčno razširijo in v pogledu na stroje in naprave bolj opremljeno obstoječe deželne strojne postaje s pomočjo izdatnih javnih dotacij. Plačevanje tarife strojnih postajam je za kmeta že danes ceneje, kakor nakup zasebnih strojev, pa če dobi v ta namen tudi kredite. Po zložitvi zemljišč, po zvišanju donosov potom poenostavitve proizvodnje in po izdatnejši uporabi gnojil in dobrega semena pa se bodo tarife strojnih postaj v primeri s koristimi le še znižale.

3. Za ureditev kmečkega gozda je treba razširiti področje sedanjih gozdnih inšpekcij tudi na neposredno pospeševanje ureditve kmečkega gozda, to pa v prvi vrsti z večjim številom strokovnjakov, s podporami za pogozdovanje in z zaposlitvijo pozimi brezposelnih pri strokovnjaškem čiščenju kmečkih gozdov ter z dovajanjem napadajočega lesa lesni industriji.

Ze samo navedeni ukrepi lahko pripomorejo h krčenju nesorazmerja med sečnjo in prirastkom v kmečkih gozdovih, kajti ko bo kmetovalec občutil dvig svoje kmetijske proizvodnje in videl, da mu ni treba iz leta v leto več investirati v stroje in tehnične naprave, bo lahko omejil svoje sečnje. Medtem pa se mu bo vsled boljše oskrbe pričel letni prirastek v gozdu boljati. Navedeni ukrepi pa so tudi neobhodna pot, da omejimo nevarnost klimatičnih sprememb in škode po nalivih in hudournikih ter da pripomoremo, da bo les res tudi trajno ostal zeleno zlato v dobro in blaginjo našega delovnega človeka.

Blaž Singer

O vprašanju omejitve prekomernih sečenj v kmečkem gozdu

Pri nas na Koroškem je les poglavitni vir kmetovalčevih dohodkov. Na koroški zemlji je pičla polovica zaraščena z gozdom. V celi vrsti krajevnih primerjav — in to predvsem na jezikovno mešanem ozemlju Koroške — pa znaša z lesom zaraščena površina več kot 50% skupne površine. Gospodarstvo v gozdu — to je vsklajevanje sečenj s prirastkom, oskrba gozdov in zasajenje goličav in posek — je v očigled ravnokar povedanemu za vsakega kmetovalca zelo pomembno vprašanje. Čim manjša je kmetija, toliko večjo vlogo igra na

njej gospodarstvo v gozdu in toliko bolj mora kmetovalec vedeti, koliko in kaj sme posekati v svojem gozdu, da lesa enkrat, in to morebiti ravno v največji stiski, ne bo zmanjkalo. Čim manjša je kmetija, tem pomembnejše je za kmetovalca, da zna svoj gozd pravilno izkoriščati, urediti in redno oskrbovati.

Čeprav leži pomen gospodarstva v gozdu za našega kmetovalca jasno na dlani, pa moramo reči, da se tega pomena naša vas in tudi javnost zelo malo zavedata. V dokaz tega nekaj primerov:

Na Koroškem najbolj sekamo les

Letni prirastek po koroških gozdovih ocenjujejo strokovnjaki s ca. 1.7 do 2.4 kub. metra na hektar. Avstrijski povprečni prirastek ocenjujejo z 2.9 kub. metrov na hektar, kar pomeni, da je na Koroškem hektarski prirastek lesa za skoraj polovico nižji od avstrij-

skega prirastka. Če nasproti temu primerjamo obseg koroških sečenj, lahko spoznamo rakovo pot gospodarstva po naših gozdovih. Po podatkih deželne gozdne inšpekcije je bilo na Koroškem v zadnjih letih posekanih:

Leto	1.254.733	kub. metrov	lesa	all	okroglo 3	kub. metre	na hektar
1950	1.254.733	"	"	"	"	3.4	"
1951	1.404.932	"	"	"	"	3.1	"
1952	1.313.299	"	"	"	"	3.7	"
1953	1.538.553	"	"	"	"	"	"

Nobena avstrijska zvezna dežela ne poseka toliko lesa preko od narave dovoljene mere kakor pa Koroška. Ob pogledu na zgornje številke in na dejstvo, da se je pri nas sekal les preko mere tudi že v kriznih letih pred drugo svetovno vojno in v drugi svetovni vojni, lahko presodimo, kako usoden postaja položaj za naša kmečka gospodarstva prav zaradi prekomernih sečenj. To nam po eni strani ponazoruje trditev statističnega oddelka ko-

roške deželne vlade, ki pravi, da je bilo v kmečkih gozdovih v letu 1953 preko mere posekanih 140% lesa, kar v praksi pomeni, da smo samo v letu 1953 posekali toliko lesa, kolikor ga more prarasti v dveh in pol letih. Veliko bolj kot ta številka pa ponazoruje usodnost položaja v kmečkem gozdu le-ta sam. Naše vasi so prišle v položaj, da površina posek in mladja daleč presega površino lesnih sestojev v dobi najboljšega prirastka. To tudi

VSEH MRTVIH DAN

*Čuj, brat in sestrice, vseh mrtvih je dan.
Vsake, ki nam je drag bil in ki ga več ni,
ta dan vsaj v spominu naj spet oživi,
kot z zemljo, z ljubeznijo naj bo obdan.*

*Čuj, brat in sestrice, vseh mrtvih je dan.
Ne pomniš nikogar? Pa vendar še ti
ta dan vsaj tri lučke blesteče prižgi —
saj brat je vsak mrtvi, čeprav je neznan.*

*Čuj, brat in sestrice, vseh mrtvih je dan.
Za prednike svoje lastne krvi,
katerih življenje zdaj v tebi kipi,
naj prvi bo tvoj plamenček prižgan.*

*Čuj, brat in sestrice, vseh mrtvih je dan.
Naj druga lučka svetlo gori
na grobu, kjer spanje nevzdradno spi
po težkih bojih vojak nepoznan.*

*Čuj, brat in sestrice, vseh mrtvih je dan.
Naj tretja lučka tistim žari,
katerih ničesar ostalo ni,
katerim nikdar ne bo grob izkopen.*

St. Vinšek

JEZIK - sredstvo za medsebojno sporazumevanje

Človek kot družbeno bitje nujno potrebuje neko sredstvo za sporazumevanje, za izmenjavo misli z drugim človekom. Izraz misli, duševnega stanja ali izraz za zunanje dogajanje je mogoče na več načinov. Gotovo je najvažnejše sredstvo za možnost sožitja človeka v družbi — jezik. Dejstvo, da imamo danes toliko različnih jezikovnih skupin in toliko različnih jezikov, ima svojo utemeljitev gotovo v razvoju celotnega človeštva. Geografska oddaljenost človeških naselij je eden izmed najvažnejših vzrokov tolikih različnih jezikov. Dolgi čas človeškega razvoja vsebuje razvoj ljudstev in jezikov. Kulturne dobrine, posebno književnost, so dvignile veliko število ljudstev v skupino narodov. Narod, velik ali majhen, ima prav gotovo svojo častno in slavno preteklost, kajti boj za obstanek se ne bje samo v naravi, temveč tudi v človeštvu. Jezik, ki ga govori posamezni narod, je dokaz sposobnosti obstoja, znak samobitnosti in znak stremeljenja po samostojnosti. Vsako zatiranje jezika je zatiranje naroda, obenem pa pobuda za raznarodovanje, nacionalno mržnjo in sovraštvo.

Naša lepa dežela s slovensko in nemško govorečim prebivalstvom ima na žalost še v veliki meri opraviti z imenovanimi škodljivimi pojavi. Škodljivi in z današnji čas zaostali ostanki preteklosti, politika nazadnjaških krogov, ki še danes ne zna ceniti tujega jezika in jim je samo lastni jezik vse, drugi jezik pa jim najbrž škoduje, so činitelji, ki povzročajo nečloveške odnose in nepotrebne nacionalne boje.

Gospodarska enakopravnost, pravica do gojenja lastnega jezika v šoli in v javnem življenju in obenem spoštovanje, poštenost in razsodnost so temelji enakosti, prijateljstva in znaki bodočega mirnega življenja med narodi, znaki miru.

Pretirana narodna zavest, brez tolerance, brez spoštovanja do drugega naroda, je škodljiva in nepravilna. Nasprotno pa je pretirana strpnost, strpnost, ki se že izjalovi v sramovanje lastne narodnosti in jezika, povod za propad in izdajstvo svojega naroda. Veliko je Slovencev na Koroškem, ki se sramujejo slovenskega jezika, posebno če pridejo v spremenjeno okolje. Ne obvladajo nemščine in le v njihovi pretirani domišljiji živi puhlo prepričanje, da znajo nemško govoriti. Tako ravnanje je deloma posledica nepotrebne strahu, deloma pa posledica premajhne razglednosti. Čas nacionalizma naj bi bil končno že za nami.

Na žalost je pri nas na Koroškem govorjenje slovenskega ali nemškega jezika še v veliki meri merilo za človeka, dočim se značaj, sposobnosti, miroljubnost, stremeljenje po enakopravnosti, tolerantnost, razgledanost in vse druge take duševne odlike le redkokdaj tudi pravično upoštevajo. Pravilno bi moral biti jezik

le sredstvo, ne pa smisel. Izbira jezika naj bi bila po potrebi in ne kot posledica strahu in dvoma.

Posebno pri naši mladini v šoli bi morali zasledovati pravilno pot gojenja jezika, tudi slovenskega. Mladini moramo dati razumeti, da znanje katerega koli jezika, posebno pa materinskega, ne bo škodovalo, nasprotno, da je človek popolnejši in duševno bogatejši, čim več jezikov obvlada. Plod pravičnega jezikovnega pouka bi prispeval tudi k boljšemu splošnemu naziranju o potrebi več jezikov, k razgledanosti in k zdravemu, človeškemu razumu odgovarjajočemu vzdušju v naši deželi.

Dolžnost vsakega naroda je, da spoštuje tudi svoj lastni jezik, da ga goji, vadi in uri v lepoti in da vedno znova prispeva tudi svoj del k razvoju jezika.

G. J.

Vse za razvoj visokošolskega studija

Tudi Belgijski Kongo je pred nedavnim dobil svojo univerzo, ki so jo odprli v Kinmenzi pri Leopoldville. Poleg univerze pa imajo v načrtu še celo vrsto drugih zgradb, ki bodo po dokončni izvedbi izpopolnile najvišjo učno ustanovo v deželi. Tako predvideva načrt, za katerega realizacijo predvidevajo najmanj deset let, izgradnjo stanovanj za približno 600 študentov najrazličnejših fakultet, stanovanjskih hiš za profesorje, kakor tudi medicinske klinike, biblioteke in športnih igrišč.

Izraelska večerna univerza

V Tel Avivu že 20 let obstoja in deluje prva večerna univerza za pravne in gospodarske vede, ki danes zaposluje 50 profesorjev in lektorjev, kateri so poleg svojega dela na univerzi večinoma zaposleni na visokih položajih v raznih javnih ustanovah. Prav tako je tudi večina študentov, katerih število dosega 400, zaposlena v raznih poklicih, kjer si s svojim delom zaslužijo tudi sredstva, da po končanem študiju lahko nadaljujejo na inozemskih univerzah. Izraelska večerna univerza podeljuje tudi akademske naslove po vzoru angleških univerz.

Študentje iščejo stanovanje

V Nemčiji vlada danes silno pomanjkanje stanovanj za študente, katerih je približno 120.000 po številu, na razpolago pa imajo le nekaj nad 140 študentskih domov, tako da najde le vsaki deseti študent prostor v takem domu. Zato resno delajo na tem, da bi zgradili nove študentske domove, kjer bi našlo prostora nadaljnjih 36.000 študentov; je pa cela stvar trenutno le še perspektivni načrt, za katerega uresničitev bo treba mnogo časa in prav tako tudi velike vsote denarja.

Zeleni kadroveci

(Iz knjige Karla Prušnika »Gamsi in plaz«)

Tisti čas so se na Koroškem pojavili tudi prvi uporniki...

Hitler je mobiliziral vse vprek. Vrtili so se nabori, množili vpoklici v nemško vojsko ali v Arbeitsdienst. Mnogi koroški Slovenci pa so se uprli tem Hitlerjevim odlokam in pobegnili v gozdove. To se je dogajalo v letih 1939 in 1940.

Pot teh prvih upornikov je zelo zanimiva.

Mnogi zeleni kadroveci so se najprej umaknili v Jugoslavijo, med njimi skupina fantov iz Sel, iz raznih pliberških vasi, z Obirskega in Lobnika, iz Sinče vasi in doblavaške občine.

Tako je Jožef Šorli, gozdni delavec iz Lobnika, že 19. novembra 1939 dezertiral iz nemške vojske in pobegnil v Jugoslavijo. Tam so ga poslali na delo v neki rudnik v Srbiji. Po okupaciji se je Šorli vrnil v Koprivno na Koroškem in se zadrževal pri Zdolcu in Jekelnu. Nato si je uredil z nekimi Solčevani skrit bunker v Golobovem gozdu, nakar je dobil stik s prvo koroško partizansko četico na Peci in bil njen terenski delavec, kasneje pa kurir.

Podobna je bila tudi pot gozdnega delavca z Obirskega Ivana Županca — Johana. Dezertiral je 1939. leta iz nemške vojske in pobegnil v Ljubljano, kjer je živel z drugimi koroškimi ubežniki. Še istega leta je z njimi ustanovil pevski zbor, sekstet »Javornik«, ki je večkrat pel koroške narodne v ljubljanskem radiju.

Županc je kasneje, ko je bil že koroški partizan, rad pripovedoval o svojem bivanju v Ljubljani. Večina ubežnikov se je namreč napotila po pomoč h koroškemu Slovcu ljubljanskemu škofu Rožmanu. Ta pa je poslal nekatere v Dalmacijo, druge pa v Srbijo.

»Če bi ne imeli lastnih možganov,« je pripovedoval Johan in se trkal po napol plešasti glavi, »in če se ne bi sami začeli pomikati proti severu, bi bili gotovo pristali pri kakih domobranci ali belogardistih.

Johan je prav rad pripovedoval tudi, kako je bil srečen, ko je v Ljubljani našel delavce, komuniste.

»Ti so izvlekli iz škofovih nebes mene in marsikaterega drugega koroškega Slovence.«

Županc se je namreč po napadu hitlerjevcev na Jugoslavijo z nekaterimi drugimi koroškimi Slovenci umaknil iz Ljubljane naprej na Šmarno goro, od tod pa v Karavanke. Že junija 1941. je odšel v partizane in bil najprej na Dolenjskem, nato pa v Kokrškem odredu na Gorenjskem, od koder se je poleti 1942 vrnil na Koroško.

Nekatere zelene kadroveci je okupatorju uspelo v Jugoslaviji poloviti in jih postaviti pred vojno sodišče kot vojaške dezertarje. Taka je bila usoda Stanka Mišiča iz Črgovič pri Šmihelu nad Pliberkom. Tega so italijanski okupatorji ujeli in izročili nemškim. Odpeljali so ga v taborišče v Nemčijo. Oba brata Wutteja iz Večne vasi pri Globasnici so gestapovci aretirali v Jugoslaviji. V Celovcu sta bila obsojena na osem let ječe, kasneje pomiloščena na pet let, slednjič pa so ju odpeljali v taborišče Bayreuth. Vendar sta preživela vojno in se vrnila domov. Brata Ielen, študenta iz Pliberka, sta pred vpoklicem že 5. septembra 1939 pobegnili v Jugoslavijo. Po okupaciji so ju odvedli v koncentracijsko taborišče. Šele po vojni sta se vrnila na svoj dom. Podobna usoda je doletela tudi dr. Rudiča Čika, ki je skupaj z Jelenovima pobegnil v Jugoslavijo. Karla Potočnika, kmečkega sina iz Grabelj pri Pliberku pa so hitlerjevci zatekli kot nemškega dezertarja v Kragujevcu in ga ubili kot talca.

Največja skupina zelenih kadrovcev je bila iz Sel in okolice. Med njimi so najboli znani Malejevi bratje, Pavel, Feliks in Ludvik iz Sel v Zgornjem Kotu. Skupaj s Pavlom Kelihom in Jožefom Malejem iz Zgornjega Kota so 6. decembra 1939 pobegnili v Jugoslavijo. Kmalu so odšli za njimi tudi gozdni delavci Albin Užnik, Peter Kelih, Janko Kelih in Maks Olib.

Oglejmo si podrobneje pogumno pot teh selskih zelenih kadrovcev. O njej mi je pripovedoval partizanski invalid Pavel Male, do domače Jakopov iz Sel v Zgornjem Kotu:

»Res ne vem, kje naj bi začel,« je rekel, »kajti bilo je toliko nevarnih doživljanj, toliko zanimivih zgodbic, da se mi danes zdi vse skupaj malce neverjetno. Saj veš, Sele so bile vedno samorastniške. Sem k nam je le redko zašel grofov lovec ali drug zatiralec. Previdno so se nas izogibali.«

Ko je začel Hitler mobilizirati v nemško vojsko, je tudi v Sele prinesel poštar ali žandar pozivnice. Tem pa se je odzvalo le malo. Vest nam je govorila: »V Hitlerjevo vojsko pa ne!«

Šestega decembra 1939 se je vrnil moj brat iz Celovca, kjer je zvedel za mobilizacijo. Vsi trije, Feliks, Ludvik in jaz, smo bili vojaški ubežniki, kajti imeli smo kakih trideset let. Brž smo sklenili, da pobegnemo v Jugoslavijo. To smo tudi storili. Menili smo, da nas bodo sprejeli kot brat brata. Pa so nas zaprli za tri tedne. Nato so nas poslali v kamnolom v Srbijo. Do leta 1941. smo bili v Užicih. Od tam smo pobegnili nazaj v Ljubljano.

Bilo je ravno na cvetno nedeljo 1941. leta, ko so začela krožiti nad Ljubljano prva Hitlerjeva letala. Sklenili smo, da takoj zapustimo mesto. Odšli smo na Šmarno goro. Veliko noč smo preživeli na Šmarni gori in se posvetovali: »Kam sedaj, kako naprej?«

»Domov! V domače gozdove!« je enodušno planilo iz naših prs.

Pet dni smo bili na Šmarni gori, od tam smo odšli mimo Golnika proti Kamniku, kjer smo se sestali z drugimi domačimi koroškimi fanti, ki so prav tako želeli vrniti se v domače gozdove. Vendar smo morali počakati, da bo skopnel sneg na meji. Kar v gozdu smo si zgradili zasilno kolibo. Ko smo se dodobra spočili in ko je na meji skopnel sneg, smo udarili čez Kokro in se ustavili pod Košuto v Blejcevi bajti. Osem nas je bilo, kruha pa niti mrvice. Preživljali smo se le z divjačino. Zato smo poslali nekoga od naših fantov k bližnjemu kmetu kupiti hleb kruha in pol kilograma medu. Pokrepčali smo se, nato pa smo se čez Žerjavovo planino prithotapili domov v Sele. Vsi smo bili premočeni in zbiti. To je bilo 25. aprila 1941.

Še preden smo prišli domov, smo zvedeli, da so žandarji preiskovali. Zato smo se začasno nastanili v Francevi lopi, pozneje pa smo v domačem hlevu zgradili bunker, ki je bil dovolj prostoren za nas osem. Tedaj smo bili oboroženi le s pištolami. V tem bunkerju smo se zadržali kakih osem dni, dokler ni skopnel sneg, ki ga je zapadlo za dobro ped. Redno smo stražili in sicer pri lini na skednju, od koder je lep razgled na vse strani.

Z žandarji, ki so na vsak način hoteli poloviti in zatreti ta uporniški rod, smo se kaj često udarili. Tudi grajski lovci so nam bili stalno za petami, s partizani pa še nismo imeli stika. Morali smo se torej pripraviti na prvo prezimovanje. Nalovili smo srn in gamsov, meso nasolili in v dimu posušili, tako da smo imeli zalogo za vso zimo. Prezimili pa smo v Mallem Grlovcu. Zgradili smo si namreč pod Visoko steno nad Malijem skalnat bunker, kjer smo se zadrževali skoraj leto dni.

Na jesen 1942. nas je prvič prišel obiskat tovariš Matija Verdnik-Tomaž, ki je bil sekretar terenskih osvobodilnih organizacij. Prav dobro se še spominjam tega srečanja. Tomaž nas je pozdravil z besedami:

— Prišel sem iz bataljona z nalogo, da obiščem zeleni kader...

Vsi smo ga poslušali zvesto kakor očeta. Selski fantje so ga nagovarjali, naj bi ostal kar pri njih. Toda Tomaž je želel ves zeleni kader vključiti v organizirano vojsko. Dejal je:

— Fantje, kak smisel ima, da ste takole zabiti v bunkerje. Slovenski narod rabi vojske.

Vendar, sprva niso bili vsi preveč navdušeni nad Tomaževo zamisljo.

Dne 2. decembra 1942 pa nas je napadlo 16 policistov. Zjutraj ob svitu so namreč ujeli Majarjevega Florija, ki je imel komaj 15 let. Začeli so ga pretepati, ker jih je vodil po samih starih zemljankah. Kljub temu pa so okoli desetih dopoldne izvohali tudi naš bunker in nas presenetili ravno pri južini. V bunkerju

(Nadaljevanje na 5. strani)

KOLEDAR

Petek, 29. oktober: Narcis
Sobota, 30. oktober: Angelus
Nedelja, 31. oktober: Volbenk, škof
Ponedeljek, 1. november: Vsi sveti
Torek, 2. november: Verne duše; Just
Sreda, 3. november: Hubert, spozn.
Četrtek, 4. november: Karel, Bor.

SPOMINSKI DNEVI

29. 10. 1923 Turčija postala republika.
30. 10. 1598 V Ljubljani objavljen ukaz za izgon upornih protestantskih družin — 1862 Rojen v Ljubljani pesnik, prevajalec in dramatik Anton Funtek.
1. 11. 1866 Ustanovljena Srbska akademija znanosti in umetnosti — 1896 Max Sklandanovsky je predvajal prvi film — 1918 General Rudolf Maister je zasedel Maribor.
3. 11. 1762 Rojen voditelj srbskih upornikov Karadjordje Petrović.
4. 11. 1863 Rojen v Trbižu dramatik Anton Košutnik — 1918 Avstrija je sprejela premirje.

Loga ves

Minuli ponedeljek smo ob številnem spremstvu žalnih gostov zanesli na domače pokopališče k zadnjem počitku staro Kopitnikovo mamo. V skrbi in delu se je vse življenje trudila za svojo družino na malem posestvu. Svoje otroke je zelo ljubila, najbolj pa ji je bil pri srcu sin, ki ji je prej bil opora in pomoč, pa je moral v času nacističnega nasilja končati v koncentracijskem taborišču Dachau. Izguba sina je bil težak udarec za Kopitnikovo mater. Pokojna mati je bila vse življenje zavedna Slovenka. Ob pogrebni svečanosti so pokojni materi zapeli domači pevci ganljive žalostinke. Preostalim svojcem naše iskreno sožalje!

Kotmara ves

Ko beremo v časopisih o prizadevanjih nekaterih občin za splošne koristi občanov, bi lahko tudi mi večkrat navedli, da se tudi pri nas nekaj dogaja. Za danes se hočemo omejiti samo na dve zadevi, ki jih je občina v zadnjem času izvedla. V šolskem posloju so v vse razrede napeljali vodo na električni pogon, kar je brez dvoma koristna pridobitev. Zelo hvalevredno je tudi, da je občina dala asfaltirati glavne poti na vasi, s čimer smo se rešili neprijetnega prahu in tudi blata. Asfaltiranje je stalo okoli 120.000 šilingov.

Bralcem našega lista pa nikakor nečemo pridržati veselega dogodka, ki se je minulo nedeljo odigral v znani Rutarjevi družini v St. Kandolfu. Hčerka Rutarjeve družine, Mici Waldhauser, je namreč privedla na svoj dom mladega moža in gospodarja Fridija Prosekarja iz Gore. Mici je ustregla brez dvoma tudi očetu Rutarju, ki mu bo breme gospodarskih trudov pomagal zmagovati mladi zet. Mici Waldhauserjeva je črpala v domači družini vzgojo, da je izrastla v zavedno slovensko dekle, kar bo ostala prav tako kot žena in mati. Waldhauserjeva družina je bila v času nacizma zaradi svoje zavednosti tudi izseljena. Vsa družina in tudi Mici je marljivo sodelovala povsod, kjer je šlo za naša prizadevanja ter je bila med drugim tudi požrtvovalna prosvetna delavka. Prisrčna in vesela svatovščina je bila na domu pri Rutarju. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo mnogo sreče na mnoga leta!

Naši otroci imajo prijatelje med drugimi ljudmi

Letos meseca avgusta je bilo v Hörndwaldu pri Dunaju zbirališče otrok, ki so tam preživeli nekaj tednov svojih počitnic. Skupno je preživelo te tedne 67 otrok, ki so se zbrali iz desetih narodov.

Namen teh tednov, ki je bil že četrti te vrste, je plemenit. Naraščaj različnih narodov naj se med seboj spoznava, vzljubi in sklepa prijateljske vezi za vse življenje ter izločuje narodno nestrpnost.

Kakor znano, je na povabilo mladinskega referata koroške deželne vlade posredovala Zveza slovenske mladine, da so se udeležili tega mednarodnega naselja pri Dunaju tudi štirje otroci slovenskih staršev iz Koroške. Po eden slovenskih otrok je bil iz Brnce, Škofič, Bistrice v Rožu in iz Pliberka. Kaj kmalu so se tudi naši otroci vživeli v raznoliko in zanimivo družino raznih narodnosti. Prijetni tedni, polni bogatega doživetja, so jim vse prekmalu minuli, spomin na lepe

Po naši zemlji

Prosvetna ura SPD „Edinost“ v Pliberku

V daljšem zastanku kulturno-prosvetnega dela je pliberško prosvetno društvo priredilo minulo nedeljo v bivši Mačkovi hiši svojo prvo prosvetno uro. Vrsta mladih ljudi in tudi nekaj starejših se je zbralo ter je že prvi sestanek izzvenel v želji, naj se takšne in podobne prireditve, posebno v zimskem času, nadaljujejo.

Na dnevnem redu je bila po uvodnih besedah proslava 80-letnice pisatelja Fr. Ks. Meška, katerega veže toliko lepih spominov in ljubezni do koroških Slovencev, med katerimi je preživel mnogo let svojega bogatega pisateljskega življenja med ljudstvom, s katerim je živel in trpel, kjer je našel tudi mnogo motivov za svoja literarna dela.

Z zanimanjem so sledili navzoči branju tov. Černuta, ki je z občutkom v doživetem ter lepem zbornem govoru podal reportažo o Mešku, katere besedilo je spisal

Sv. Jurij na Vinogradih

Pouk na naši ljudski šoli smo imeli dolejš v jako neprimernem prostoru namreč, v gostilniški sobi. To stanje je bilo seveda nevdržno, ker je bil pouk zelo oviran. Zaradi tega z velikim zadovoljstvom poročamo, da so pred tremi tedni s primerno slovesnostjo izročili novo šolsko zgradbo svojemu plemenitemu namenu. Upamo, da bo postala šola res to, kar od nje pričakujemo, namreč vzgojna ustanova, kjer se bo mladina v novih prostorih poleg potrebnega znanja za življenje vzgajala tudi v poštene in koristne člane človeške družbe v zavesti strpnosti in medsebojnega spoštovanja obeh narodnosti na Koroškem.

Nova šola je stala 1.2 milijona šilingov. Opremljena je z dvema razredoma s potrebnimi stranskimi prostori, razredom za kmetijsko poklicno šolo, kuhinjo ter dvema stanovanji za učitelje.

Sodraževa nad Bilčovsom

Žalni zvonovi podružne cerkvice pri sv. Heleni, ter zvonovi farne cerkve v Bilčovsu so dne 16. t. m. oznanjali tužno vest, da je na Sodraževi preminula Marija Bister, p. d. Rajnarca. Komaj je minulo dva meseca, odkar je praznovala s svojim možem jubilej zlate poroke in že je postala žrtev bolezni, katere kal je že dalje časa nosila v sebi. Pred 50 leti se je kot 21-letna nevesta preselila iz Hodiš k

Na Uršljem sejmu v Celovcu

Minuli ponedeljek je bil Uršlji sejem v Celovcu. Milo in toplo jutranje in dopoldansko jesensko vreme je veliko doprineslo, da so prišli v prenapoljenih vlakih in avtobusih številni obiskovalci iz vse bližnje in daljne okolice, predvsem še kmečko prebivalstvo. Saj ima ta sejem svojo staro tradicijo, namen, da se kmečko prebivalstvo tik pred zimo preskrbi z najnimi potrebščinami, kakor s toplo zimsko obleko, čevlji in drugim več. Mnogo več kakor kupcev pa je med temi obiskovalci sejma radovednežev, ki gre-

dneve pa je ostal in iz različnih delov sveta se mladi prijatelji in prijateljice raznih narodnosti radi spominjajo eden drugega.

O tem dejstvu govori tudi primer, da Mačkova hčerka iz Pliberka z veseljem rada pokaže kartice in pisma, ki jih ji pošiljajo tovarišice iz daljnega sveta. Prejema razglednice iz Berlina in drugod, nedavno pa je dobila prisrčno pismo od tovarišice iz daljne Finske. Anu Tanner iz bližine Helsinkija ji je poslala iskrene pozdrave in čestitke k njenemu rojstnemu dnevu, poleg tega je priložila za spomin svojo sliko in zastavico s finskimi narodnimi barvami ter še eno finsko marko. Ob koncu pisma pa jo prosi, naj ji tudi ona pošlje svojo sliko, značko narodnih barv in eno denarno vrednoto.

To je samo en primer uspehov, kakršne tudi zares dosega mednarodno otroško naselje.

domačin, profesor Messner, ki je pisatelja nedavno obiskal. Reportaža je na vse napravila globok vtis ter so na vprašanje, če si podobnih sporedov še želijo, vsi odgovorili z da.

Za Slovensko prosvetno zvezo je bil navzoč tajnik Stanko Černic, ki je mogel po prvem delu slišati različne težnje in voljo po delu v pliberškem prosvetnem društvu. Sklenili so, da bodo posvetili skrb v prvi vrsti petju, kjer bo Zveza od časa do časa sodelovala s svojim pevdom. V načrtu pa je tudi igra, ki jo ima že v rokah in jo bo začel takoj pripravljati predsednik društva.

V ostalem bo prostor v Mačkovi hiši vsako nedeljo dopoldne odprt ter za vse na razpolago, predvsem pa bo vsem za zimske dneve in dolge večere dostopna društvena knjižnica, katere se bodo mnogi gotovo prav radi posluževali.

p. d. Rajnarju. Nosila je voljno vso težo skrbi in dela, kar vse je delež gospodinje na gorski kmetiji. Vzorno je skrbela za svoj dom in vzgojila številno družino. Upamo, da bodo tudi njeni nasledniki enako cenili dom, katerega je rajna tako ljubila in mu bila zvesta mati 50 let.

Mati Rajnarca, mirno počivaj v naši domači zemlji, vsem preostalim pa naše iskreno sožalje!

Borovnice

Pri delu v gozdu se je pripetil nenavaden dogodek, katerega je doživel 81 let stari kmet Ivan Sludnik, p. d. Brančik. Ko je sekal les, je nanadoma pridrvel srnjak, katerega je brčkone zasledoval kakšen pes ali lisica, ter se je z velikansko silo zaletel v kmeta. Podrl ga je na tla, kjer je nezavesten obležal, da ga je sin z velikim trudom spravil do doma. S težkimi poškodbami v trebuhu so morali starega moža prepeljati v bolnišnico v Beljak.

Žitara ves

Poročila sta se Rezika Rutarjeva p. d. Habnarjeva v Malčapah in Tonči Pesjak, električar v tovarni na Reberci. Ženitovanje, prijetno in domače, je bilo minulo nedeljo v prosvetni dvorani v Žitari vesi, kjer je vse potrebno oskrbel gostilničar Rutar. Živahno razpoloženje je trajalo do jutra drugega dne. Mlademu paru iskreno čestitamo!

do iz navade na sejem, da nekaj doživijo in vidijo. To pa zaradi tega, ker imajo že domači trgovci v mestih in vaseh na podeželju v svoji zalogi vse, s čimer lahko postrežejo in vsak raje kupuje pri podjetniku, ki ga pozna.

Zaradi tega se sejmski prekupčevalci iz vseh delov Avstrije, ki so postavili na Novem trgu in na okoliških cestah okoli štiri sto stojnic, niso mogli preveč pohvaliti. Stojnice so bile založene z najrazličnejšim blagom, kakor s kupi sladkarij, turškega medu, kokosovih poljubčkov, perila, obleke, praktičnih predmetov, z raznimi novostmi gospodinjskih potrebščin, nedosegljivimi sredstvi za krpanje nogavic in za kleparska dela. Dosti je bilo prodajalcev klobas, kateri so bili z uspehom brčkone tudi najbolj zadovoljni. Med stojnicami se je trlo ljudi, da si se le težko prerinili skozi. Občudovanja vredni pa so tisti sejmski kričarji, ki ves ljubi dan na vse pretege opozarjajo mimoidoče in hvalijo »nedosegljivo kvaliteto« in prednosti svoje robe, zares, imeti morajo dobra pljuča in izreden govorni organ.

Popoldne pa je kvaril razpoloženje dež, vendar ljudje so se kljub temu drenjali med stojnicami do večernih ur. Na vsak korak pa si lahko med množico slišal slovensko govorenje, prav tako še danes, kakor pred mnogimi leti.

Na živinski trg na Gayerschütt so prignali nekaj živine, konj in svinj, toda kupčija je bila, kakor pravijo, precej mlačna.

Zveza koroških partizanov

Obvestilo

V prostorih Gasometergasse 10 v Celovcu je odslej vsak četrtek uradni dan Zveze koroških partizanov.

Zastopnik Zveze je članom organizacije v organizacijskih, invalidskih in drugih zadevah vsak četrtek na razpolago.

Predsednik.

Okrasimo partizanske grobove!

Ob dnevu mrtvih, ko se spominjamo naših dragih, ki spijo nevzdravno spanje po naših pokopališčih, se s hvaležnostjo spominjamo tudi naših dragocenih žrtev, ki so darovali za zmago nad nasiljem, za lepše življenje in mir na svetu najdražje, svojo srčno kri in življenje. Sirom naše zemlje so posejani grobovi, kjer počivajo posamezno in skupno junaki — partizani.

Dolžnost naša je in pieteta nam narekuje, da te dneve z ljubeznijo na nezabne junake okrasimo njihove grobove.

Junaki so padli, da mi živimo, padli so in niso padli, njihov duh in zgled živi med nami, na delo nas budi in drami.

Bilčovs

Po dolgoletnih posvetovanjih, ugibanjih in marsikaterem oklevanju je prišlo letos vendar tako daleč, da smemo upati, da nam bo v par mesecih posvetila električna luč. Davno bi je bili že potrebni in tudi želja tukajšnjega prebivalstva je nedvomno bila ta, čimprej priti v posest praktične in za gospodarstvo vsestransko koristne električne energije. Vendar zadeva ni tako lahka, ker je cel projekt zelo razsežen in naselja po naših hribovih precej razstrešena. V poštev za elektrifikacijo prideta tukaj dve celi občini in sicer vasi Šmarjeta, Črezdol, Brde in še nekaj posameznih hiš občine Kotmara ves. Ves projekt je bil preračunan na nad 2 in pol milijona šilingov. To je vsota, ki jo naše prebivalstvo iz lastnega nikakor ne more kriti, kajti pomisliti je treba, da pri nas ni industrije in tudi ne veleposestev. Upali smo, da nam bo dodeljena od strani države, dežele in KELAGA še kaka izredna pomoč, pa žal, gospodje so nam to kljub prejšnjim obljubam (pred občinskimi volitvami) odpovedali. Dobili pa bomo, kot je to bilo normalno tudi drugod, 50-odstotno subvencijo.

Pred približno dvema mesecema je tukajšnje prebivalstvo na svojem velikem zborovanju z veliko večino podalo izjavo, da hoče prispevati v denarju in z delom, ter tako složno premostiti vse zapreke in težave, ki so s takim delom povezane. Kljub delu na polju in pomanjkanju delovne sile so začeli posestniki pripravljati drogeve, kateri so sedaj že impregnirani. Gradimo tudi že transformacijo Bilčovs ter Zgornja Vesca, k temu pa torske postaje in tudi z drugimi deli smo že pričeli. Tako upamo, da bomo v kratkem tudi pri nas napravili zopet en korak naprej v modernizaciji in mehanizaciji gospodarstva.

Dolinčiče pri Pliberku

Ob koncu minulega meseca smo zanesli na šmihelsko pokopališče k zadnjemu počitku upokojenega rudarja Štefana Kumra. Dosegel je visoko starost, čeprav je bilo vse njegovo življenje posvečeno trdemu delu. Celih 37 let je delal kot rudar v vrstah svojega trpečega ljudstva ter mu ostal zvest do zadnjega dne. Brez dvoma si je te vrline osvojil in ohranil tudi zaradi tega, ker je vedno rad bral slovenske knjige in časopise. Dokler je mogel, je bil zvest bralec tudi Slovenskega vestnika. Nazadnje pa je bil Štefan Kumer dalj časa bolan, dokler ga ni končno rešila smrt vsega trpljenja.

Potoče

Kmetu p. d. Turnarju se je pripetila težka nesreča. Zaposlen je bil na skednju z napravljanim krme. Imel je nesrečo, da je padel kakih štiri metre globoko, pri čemer si je, kakor domneva zdravnik dr. Schüssler iz Labota, poškodoval hrbtenico. Ponesrečenega kmeta so prepeljali v bolnišnico v Wolfsberg.

Najslovitejši slapovi na svetu

Brez dvoma ne bo napačno, če trdimo, da spadajo Niagarski slapovi med največje in naslovitejše na svetu, saj so pravo čudo narave. Hrmenje padajoče vode se sliši 25 km daleč. Že naziv za te slapove izvira iz indijanščine. Niagara pomeni pri Indijancih »hrumeča voda«. Reka Niagara je edini odtok štirih velikih jezer, ki zavzemajo skupno površino 200.000 kvadratnih kilometrov. Ležijo pa na meji med Kanado in Združenimi državami Amerike.

Na teh slapovih pade 5.900 ton vode na sekundo. Če bi hoteli to vodo odvažati v železniških cisternah, bi potrebovali vsak dan kompozicijo, ki bi trikrat obkrožila zemljo na ekvatorju.

Nekaj kilometrov pred slapovi se široka, mirno tekoča reka utesni, nato pa se vodene gmote zavalijo petdeset metrov globoko. Iz penečih se voda se dviga oteček, na gosto porasel z gozdnim drevjem. Pripovedujejo, da je živela pred desetletji na otočku čreda divjih koz, ki jih je ugonobila posebno huda zima. Od tod ima otok naziv »Kozji otok«. Ob tem otoku se reka deli. En rokav je kanadski, drugi pa je ameriški.

Nad breznom se dviga kipeči oblak drobnih kapljic. Sončna luč se preliva v teh kapljicah v tisočeri mavricah. V mesečini razkrije Niagara nesluteno lepoto. Ta podoba pa se spreminja z letnimi časi. Poleti tvori okoliško drevje okoli bele peneče se vode teman okvir, jeseni se Kozji otok odene v pisanost zrelih barv, pozimi pa visijo s strmine ledeni stebri kot velikanske orgle. Spomladi se lomijo na slapovih steklene planine. Vo-

da zdrobi ledene plošče v ledeni riž. Ne-koč so spustili po slavopih staro rečno ladjo, da bi tako preizkusili silno moč vode. Niti delca niso več našli, voda je les zdrobila v prah.

Niagarski slapovi

Pod slapovi se kilometer široka reka zoži na sto metrov. Voda nato divja čez brzice po enajst kilometrov dolgi soteski.

Bilo je že več nespametno pogumnih ljudi, ki so hoteli »preplavati« Niagaro. Pred sedemdesetimi leti je ameriški kapitan Webb, sicer nenadkriljivi plavalec — med prvimi je preplaval Rokavski preliv

med Anglijo in Francijo — sporočil, da bo plaval čez spodnje niagarske brzice. Skočil je in se kmalu pokazal sredi reke. Tisoč gledalcev so ga burno pozdravili, toda nato je mož izgubil v vrtincih. Štiri dni kasneje so ga našli petnajst kilometrov pod brzicami...

Bolje se je godilo športnikom, ki so Niagaro preplavali v sodih. Gospa Taylorjeva je bila med njimi. Sod je bil trden in znotraj obložen z blazinami. Pustolovska žena se je spustila v sodu čez slapove. Gledalci so zastajali dih, sod se je prevrnil in izgubil, čez čas pa se je pokazal daleč pod slapovi. Plavalca v sodu je bila obtočena le po ramenih in nogah, opisati pa ni mogla niti trohice tistega, kar se je z njo godilo v sodu. Njena neumnost se je srečno končala.

Zdaj pa dajejo slapovi kanadski in ameriški industriji velikanske količine električne energije, za ladje pa so skopali okoli slapov dva obvozna plovna kanala.

Od kod žvečilni gumi?

Marsikdo bo že takoj sam odgovoril, da je žvečilni gumi iznajdba Amerikancev. Da, res je. Združene države Amerike izdelajo letno do 25.000 ton žvečilnega gumija, vrednost te izdelave znaša milijardo dolarjev. Večina proizvodnje ostane v Ameriki, kjer žvečijo gumi skoraj vsi in povsod. Pred približno devetdesetimi leti je začel propagirati žvečilni gumi nek zobozdravnik. Adamsa je sprva zanimalo, ali je iz žvečilnega gumija mogoče izdelovati umetne zobe. Ko je delal poizkuse, pa je spoznal, da je gumi mnogo bolj uporaben za slaščico. Nato se je začel žvečilni gumi naglo širiti, kmalu so zasadili prve plantaže drevesa »sapota«, iz katerega izdelujejo te vrste gumi. Plantaže do 15 metrov visokih dreves so se naglo širile, tako da jih je sedaj po južnem delu Združenih držav že zelo mnogo.

Nekaj o aligatorju ali kajmanu

Povsod v toplejših krajih Severne Amerike živi veliki plazilec aligator ali kajman. Rad se zadržuje v počasi tekočih rekah in blatnih jezerih. Hrani se z ribami. Lovi pa tudi plavajoče divje zveri in ostalo divjačino, tudi plavajočega človeka napade. Žrtvi se približa pod vodo in jo zgrabi, zaduši in nato mrtvo skrije pod korenine kakega drevesa ali na kak drug skrit prostor ter jo pusti toliko časa ležati, da začne gniti ter se tako da laže raztrgati. Kot je znano že o marsikateri drugi zveri, da postane človeku nevarna šele potem, ko enkrat okusi človeško meso, isto velja tudi za aligatorja.

Aligator je plazilec, ki doseže dolžino štirih metrov. Od krokodila se le malo loči in to po čeljustih in po prstih na zadnjih nogah, kjer so prsti le do polovice zvezani s plovno mrežo. Zelo gibčen in hiter je v vodi, na suhem pa je neokreten in zelo neroden. Človek se mu brez skrbi lahko približa. Le v bližino repa se človek ne sme približati, ker z repom ima tudi na suhem zelo veliko udarno silo, tako da tudi močnega moža podere na tla.

Zelo dobro mu de toplo sonce. Zelo radi se aligatorji sončijo na obrežjih rek ali jezer, sončijo se eden poleg drugega. Če se približamo takemu mestu, kjer se sončijo aligatorji, se nam zdi, da tu ležijo naplavljeni hlodi. Ko pa nastane hladno vreme, se aligatorji zarijejo v blato in prespijo kot mrtvi zimski čas.

Ko se prebudijo, se kmalu potem zač-

nejo pariti. Takrat samci hudo rjovejo in se grizejo med seboj. Samica zleže 60 do 100 jajc v mehka tla in jih nato zakoplje. Mesto, kjer so zakopana jajca, samica zelo skrbno čuva. Srdito brani zarod pred napadalci. Ravno tako lepo ravna z mladiči, ko se izležjo iz jajc. Spočetka jih povede k mlaki in šele potem, ko se jim oklep nekoliko utrdi, jih povede v jezero ali reko. Kljub skrbnem varstvu samica ne more obvarovati vseh mladičev pred sovražniki, ostane jih le polovica,

Zdravnik puli aligatorju slabe zobe

ostale pohrustajo večje ptice roparice in pa zveri. Največji sovražnik pa jim je človek. Kožo so včasih rabili za pridelavo usnja.

Zeleni kadroveci

(Nadaljevanje na 3. strani)

smo bili Janez Dovjak, Peter Kelih in jaz. Vnela se je ogorčena borba. Na prve strele smo srdito odgovorili. Policisti so nas tedaj zasuli z ročnimi bombami. Dve sta prileteli v zemljanko, toda Peter Kelih ju je pograbil, še preden sta se razleteli in ju vrigel nazaj. Policisti so bili zmedeni. Mislili so, da imamo tudi mi ročne bombe in so se v prvem hipu nekoliko odmiknili od naše zemljanke. To pa smo izkoristili za umik. Nihče izmed naših ni bil ranjen, čeprav so policisti streljali tako silovito, da je bila gošča okoli zemljanke bela, kakor da bi jo pokril sneg. Snega pa je res bilo za kaka dva prsta. Mi pa smo se umaknili bosi in brez jopičev. Vsak se je umikal na svojo stran in šele naslednjo noč smo se zopet našli.

V Grlovcu je tedaj živela tudi druga skupina zelenega kadra. To so bili Janko, Ludvik in Jože Male, Albin Užnik in Pavel Kelih. Ko so začeli streljanje nad Mlečnikom in ugotovili, da so nas poli-

cisti napadli, so nam takoj prišli na pomoč. Našli smo se na Obrezi pri Uštinu na Ravni. Tam smo se oblekli, najedli in odšli nazaj v Mali Grlovec.

Ko nas je Tomaž spet obiskal, so bili fantje že bolj navdušeni za njegov predlog. Ubogali so ga in odšli smo v partizansko vojsko. Nekateri so prevzeli kurirski posel, drugi obveščevalno delo, tretji pa so odšli s Tomažem kot borci. Bili smo srečni, ker smo končno imeli pred seboj točno določeno cilj: organizirano borbo proti smrtnemu sovražniku.

Še dobro pomnim, da je imel Tomaž pri prvem obisku na glavi triglavko, ki nam je bila vsem zelo všeč. Takrat smo prvič videli pravega slovenskega vojaka. Kakor sem kasneje zvedel, je Tomaž dobil zvezo z nami s pomočjo boroveljskih delavcev in tovariša Urha Olipica.

Zeleni kadroveci so bili pogumni partizani. Njihovo težko borbeno pot na Koroškem bom opisal še kasneje.

in posvetni gosposki, govori jim o neki megleni pravici in se bori za nekaj, kar bo prineslo nesrečo njemu, našim ljudem in naši cerkvi. Povej, Turkuš, ali nimaš odprtih oči!

Zdaj se je Turkuš naravnost razhudil. Poznal je Marka kot poštenega dečka, ki bi dal življenje za svojega bližnjega, čeprav ne da mnogo na cerkev in molitev. »Marko je dobrega srca,« je kriknil. »poštenjak je, da malo takih. Ljudem hoče dobro.«

»Brez trdne vere v Boga ne more biti noben človek dobrega srca. To bi lahko vedel, Turkuš! Dovolj si star. Zadnji čas je, da pripelješ fanta na pravo pot, sicer bo izgubljen za vselej.« Svetnik je premolknil za hip, z roko zavrnil Turkuševe ugovore, nato pa nadaljeval mirneje: »Vidiš, ljubi Turkuš, takšen je Vinski vrh! Povej, kako morem za take grešnike prositi pri našem Gospodu? Vendar še ni vse izgubljeno. Poboljšajte se in Bog vas bo uslišal. Molite, delajte in potrpite! To je vse, kar ti lahko povem.« Svetnik si je popravil rokav, ki mu je zlezal skoraj do lakta, da se je pokazala njegova suha kamenita roka, se nekam čudno nasmehnil in nadaljeval še mirneje: »Nekoliko sem se ogrel. Ni čuda, ko se tako ženeš za svoje besede. Ločila pa se bova kot prijatelja. Daj, natoči nama še kelih, da ga izpijema!«

Turkuš je natočil, vendar ni bil nič kaj

dobre volje. Rad bi svetniku poštene povedal, toda ni mogel več spraviti besede z jezika. Kar prav mu je bilo, ko se je svetnik ozrl proti nebu in vzkliknil presenečeno: »Ojoj, zvezde že ugašajo, moram nazaj na svoje mesto. Naj pride kdo mimo in me najde, kako tu popivam, namesto da bi čuval vaše gorice. Dobro vino imaš, Turkuš. Mnogo let je že minilo, kar sem zadnjič pil. Često sem trpel žejo. Zeja je res strašna stvar.« Položil si je tiaro na glavo, vzel kelih in grozd v roko in skušal stopiti na podstavek. »Glej, glej, res nimam več trdnih nog!« Končno se je le spravil na kamen. »No, zdaj go dobro, obleko si moram še popraviti. Turkuš, primi malo grozd! Ho, ho, tudi ti imaš mehke noge! Daj mi grozd! Tako! Glej Urbančka, pridigal je o grehah, pa je sam grešil. Grozd imam v desnici, kelih pa v levici. Še to moram izmenjati. Tako, zdaj je spet vse v redu. Zbogom, Turkuš, hvala za pijačo! Ej, ej, že vidim, da niste zaradi svojih grehov toliko krivi vi, kakor ljubi Bog, ki vam je dal to svojo božjo kapljico. Nazadnje boš menda le imel prav, Turkuš,« je mrmral svetnik, išoč pravo držo, »boda bo vsega kriva in — tako se mi zdi — vino, vaše sladko, presladko vince.«

Ker je Turkuš skušal ugovarjati, je svetnik smehljaje popravil. »Beda, ki je je v vaših kočah preveč, in vino, ki ga je v vaših kletih premalo. Turkuš, zdaj pa le-

zi, uro, dve lahko še spiš. Vtakni zelenko v torbo, položi glavo nanjo in — lahko noč!

Turkuš se je zleknil v travo in še tisti hip so zaplesale nad njim ugašajoče zvezde.

Šele toplo pomladno sonce, ki mu je posijalo naravnost v obraz, ga je zdramilo. Pomel si je oči in se preplašen ozrl naokoli. Svetnik je stal nepremično nad njim, ožarjen od jutranjih sončnih žarkov.

Še enkrat si je pomel oči.

Ali je sanjal, ali se je v resnici pogovarjal z njim?

Zmeden se je pognal v hrib.

Nekaj korakov pod svojo kočo je obstal kot okamenel.

Še preden se je zganil, ga je poklical osoren orožnikov glas: »Halo, stavec, pridi, da mi pokažeš skrivališče!«

V nekaj minutah se je Turkušu razodelo: preiskava.

»Pridi, da si ogledam tvojo hišo malo natančneje!« ga je orožnik neljubezno povabil. Moral je z njim v sobo, kuhinjo in na podstrešje. Orožnik je pretaknil stare lonce, pogledal v vsako skrinjo in vsak predal. Našel seveda ni nič.

»Vidite,« je Turkuš govoril togoten, »da ni nič, šolske knjige, to je vse. Marko je čital samo te knjige. Kako pa bi bil

Anton Ingolič:

Žeja

Liza je s kmetije prišla na viničarijo in tu je propadla, propadla zaradi bede, ki je prej ni bila navajena!

Turkuš je prešel v ogenj, tudi svetnik se je ogrel. Med njima je nastal živahen prepir. Svetnik je od časa do časa segel po kelihu in ga nagnil. Tudi Turkušu je bilo grlo suho, tudi on je začel piti. Govorila sta še o Svenšku in njegovem razmerju do Dobnika, ki svetniku ni bilo všeč, prepirala sta se zaradi Mundove Mare, ki jo je svetnik ostro obsodil, Turkuš pa zagovarjal. Le o Koreski tudi stavec ni imel lepše besede, toda odločno je zavrnil svetnika, ko je ta dejal, da Trčko ni storil prav, ker je vlomil v Koreskino klet in vzel zelenko vina za umirajočega očeta.

»Sicer pa,« je svetnik še rekel s povišanim glasom, nepremično zroč v Turkuša, »ali misliš, da ima naš Gospod s teboj veselje? Kaj pa tvoj vnuk Marko? Ali veš, da že od velike noči ni bil v cerkvi, že več kot leto dni ga ni bilo pri obhajilni mizi? Povej, kaj bo iz njega? Čita bogokletne knjige, ščuva ljudi proti cerkveni

Kdaj pošiljamo otroke spat?

Morda se ne zavedamo dovolj, kako važno je to vprašanje za otroka, za mater ter za družino sploh.

Mnogo mater in otrok bi ne bilo živčnih, vzdruže v hiši bi bilo mnogo prijetnejše, če bi hodili otroci redno pravočasno k počitku.

Kolikokrat tožijo utrujene matere, da ne zmorejo nikoli trenutka zase in da so jim otroci prej v breme kot pa v veselje. Pa niso morda celo matere same nekoliko krive, da imajo tako malo miru pred svojimi malimi in velikimi nagajivci?

Dobra gospodinja si mora dnevno delo, če ga hoče opraviti, načrtno razdeliti. Potrebno je samo še, da to stori tudi za otroke. Predvsem moramo navaditi otroke, da bodo hodili redno zgodaj spat in marsikak prepir in dirndaj bo odpadel.

Med šesto in sedmo, najpozneje pa osmo uro — če res drugače ne gre — je večerja, to pa pozimi in poleti! Tudi najmanjši dobi svoj zadnji obrok (bodite brez skrbi, ne umre od lakote!) in »gre« spat. Ostali sledijo brez godrnjanja. Dvanajstletni srednješolec pa naj gre k počitku najpozneje ob devetih.

Zdaj bo gospodinja-mati imela nekaj pošteno zaslužnih uric »zase«, v miru bo lahko šivala, pletla, brala, se posvetila

obisku, z eno besedo, oddahnila si bo od svojih nagajivcev.

Oče bo tudi vesel, če bo po napornem delu našel doma mir in počitek. Tega seveda ne bo, če bodo skakali njegovi malčki ves večer okoli njega. Verjemite, da jih rajši vidi popoldne in morda zjutraj, ko so vsi budni, dobro naspani, tako da imajo res prijeten zajtrk. Nobeden ne bo nejevoljen vstajal, nikomur ne bo treba dirjati brez zajtrka v šolo. Ne majajte z glavo, češ »pri nas je to nemogoče«, temveč z vso odločnostjo in vztrajnostjo poskušajte doseči to, kar pomaga narediti iz družine zadovoljno skupnost.

Seveda boste zaradi tega morali načrt dnevnega dela nekoliko spremeniti. Na

Kuharski recepti

S sirom nadevan paradižnik

Dobro zrele še čvrste paradižnike osnaži. Odreži jim zgoraj pokrovček, izdolbi sredico in jih nadevaj s sledečim na-

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV
pri obolenjih: žolča, jeter, želodca, dihalnih organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in kamnov v ledvicah, žolčniku in mehurju, odlična pri gorečici

primer nakupovati ne boste smeli šele v večernih urah, obiskov ne boste preveč raztegnili in podobno. Seveda tudi otroci ne smejo — kakor je to na žalost navada — šele zvečer delati svojih nalog. Tudi če pride zvečer obisk, spadajo otroci v posteljo, kajti marsikak razgovor še ni za našega otroka in razen tega bo gost raje v družbi z vami, kakor z otrokom, četudi se za njega zanima in z njim morda igra.

Torej, čim bolj razumno uredimo dan. Sem spadajo tudi večerne ure, ki nam lahko dajo mnogo lepega in prijetnega, ki so res lahko »višek« dneva, toda ne v jezi in prepirih, temveč v veselju in zadovoljstvu.

devom: v skledi zmešaj nekaj žlic kisle smetane, rumenjaka, pol žlice drobno zrezanega drobnjaka, malo soli in četrto kg sira iz kislega mleka. Nadevane paradižnike pokrij z odrezanim pokrovčkom, polagaj jih tesno v pomazano kozico, postavi v srednje vročo pečico in peci kake četrt ure. Pečeno previdno nalagaj okrog hašerja ali kakega drugega mesa.

Zavitni ohrovt

Vzemi ohrovtove liste ali pa ohrovtove glavice, katere prereži na pol in dobro prevri v slani vodi. V kozico deni žlico presnega masla, drobno zrezane šalotke

Železnokapeliški **Carinthia**
Lithion vrelci

ali čebule, zelenega peteršilja in žlico drobtin. Ko je vse ocvrto, zabeli s tem prekuhanem in odcijejenim ohrovtovim glavico. Nareži tanke rezine prekajene slanice, v katere zavij zabeljeni ohrovt, poveži z nitjo in zloži zvitke v kozico, polij malo z ohrovtovo vodo, postavi v pečico in peci. Ko zvitki nekoliko zarumene, jim odstrani nitke, z zvitki pa obloži meso. Zaviti ohrovt se posebno dobro poda govedini, pa tudi drugemu mesu.

Srbska solata

Potrebujes glavo zelja, zelene paradižnike, zeleno in rdečo papriko ter čebulo. Vsako izmed naštetih zelenjav očisti, osnaži in zreži na drobne rezance, nasoli, zmešaj in pusti stati nekaj ur, da se nasoli. Zavri dobrega kisa, ga malo osoli in pusti, da se ohladi. Vsako izmed nasoljenih zelenjav ožmi, nato vlij v kozarec nekaj kuhane in ohlajene kisa in daj na dno plast zelenega paradižnika, potem rdečo papriko, zelje itd. Nalagaj menjaje, da bo lepa oblika, potlači in polivaj s kisom, ko si porabila vse, kozarec dobro zaveži in shrani. Ta solata je odlična za zimo.

Plašček za naše ljubljence,

ki je primeren za vsako jesensko in zimsko vreme. Lahko ga bodo nosili ob dežju, kakor tudi v mrazu. Naredimo ga iz lodna ali kakega drugega primernega

blaga. Plašček je ukrojen enostavno. Rokavi so raglan, žepi so vrezani in se zapne spredaj z dvema vrstama gumbov. Kapuca je šivana posebej, da plašček vremenu primerno lahko tudi nosijo brez nje. Plašček se zapne do vratu in ima ovrtnik. Če hočete, lahko plašček tudi nekoliko olepšate s tem, da vzamete ob rokavih, žepih in kot podlogo pri kapuci drugobarvno blago.

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

Kako naj bo pogrjnena miza

Pogrjnena miza naj daje vtis dobrega okusa gospodinje in ne razkošne bahavosti. Zato naj ne bo preobložena z vsemi mogočimi dragocenostmi gospodinjske zakladnice, naj ne bo izložba vsega, kar je pri hiši. Na pogrjneno mizo postavite to, kar je potrebno za dano priložnost. Predmeti naj bodo postavljeni z okusom in razumom. Nikar ne dajate na mizo velikih šopkov rož, ki ovirajo pogled čez mizo. Cvetice naj bodo v nizkih posodah in na mestu, kjer ne bodo v napoto. Menda ni treba posebej poudarjati, da je predpogoj vsake okusno pogrjnene mize snežnobelo namizno perilo, svetlo steklo in čist porcelan.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Nov toplomer za telesno temperaturo

Sanitetni častnik ameriških oboroženih sil je razvil toplomer, ki pokaže telesno temperaturo v petih sekundah. Sestoji iz merilne palice, katero vzame bolnik v usta, in baterije, polnjene z živim srebrom. Ta baterija, kakor tudi skala, iz katere lahko razberemo temperaturo, se nahajata v ročnem plastičnem okrovu. (AND)

najboljši v razredu?« Turkuš se ni bal ničesar. Če se ni dal svetemu Urbanu, pa bi molčal pred orožnikom?

Vendar mu ni bilo nič kaj prijetno, ko je moral z orožnikom v klet; orožnik je stikal pod sodi, Turkuš pa je trkal na njihova dna in govoril nekoliko preveč vneto: »Ali ne slišite, da so prazni? Ali ne vidite, da ni nikjer nič? Naš Marko je tičal sarno v šolskih knjigah.«

Orožnik se je slednjič upehan naslonil prav na tisti sod, v katerega sta Turkuš in Marko spravila velik sveženj najrazličnejših papirjev in knjig, in dejal oblastno: »Starec, ne govori, česar ne veš, daj mi rajši vina!«

Turkuš je z nejevoljo napolnil ročko. Ko jo je orožnik izpil, se je spravil iz kleti. Prav tedaj je orožniški narednik, zapiti Potočnik iz Ilovca, pripeljal Trčka in Svenška ter njune starejše otroke k hiši. Sedel je na klopi pred kočjo, potegnil iz žepa črno knjigo in začel vpraševati, kaj je govoril Marko ob mrliču spodaj v viničariji. Turkuš, Svenšek pa tudi otroci so gledali orožnika, kot da prvič slišijo, da bi Marko mogel govoriti pri mrliču kaj drugega kakor o pokojniku. Niso slišali, da bi bil grozil Wagnerju, Koreski in ostalim Nemcem, še manj, da naj viničarji vzamejo gospodi vinograde. Orožnika sta zaman preklinjala in kričala nanje. Ni ti z enim samim pogledom niso izdali, da je prav zaradi strogega orožnikovega iz-

praševanja njihova vera v velike Markove besede zrasla. Šele zdaj so začutili, da Markove besede oznanjajo resnico, ki bo prišla.

»Torej vi ničesar ne veste?« je kričal Potočnik.

»Kaj naj vemo, gospod?« je vprašal Trčko ponižno. »Obdelujemo Koreskin vinograd, spoštujemo gospo, drugega nam ni mar. S fantom nimamo razgovorov, preučen je za nas. Saj vidite, da smo neuki!«

Orožnika sta se dvignila in jezna odšla.

XIV

Tistega dne po končani razpravi sta se Trčko in Lojz dobila v gostilni zunaj mesta. Lojz je opravil prvi in že nekaj časa čakal na očeta.

»Kako je bilo?« je vprašal, ko se je prikazal Trčko na vratih.

Trčko se je spustil na stol. Njegov obraz ni izdajal ničesar, zamrmral je nekaj in segel po kozarcu.

»So jo zašili, lažnivko?« je vprašal Lojz nestrpno.

»Kaj bi se prepiral z njo. Šlo je sem in tja, nazadnje smo se pobotali. Samo stroške bo plačala,« je Trčko povedal. Ker je čutil, da je to premalo, je dodal: »Odvetni- nik je dejal, da bi jaz zmagal, toda njen advokat je začel namigovati na tisto vino,

zato sem se rajši poravnal. Pa ti?« je Trčko vprašal.

»Obsojen sem na dve sto dinarjev pogojno, plačati pa moram stroške in njej tri sto dinarjev za bolečine. Prekleta baba!«

»Kje boš dobil toliko denarja?« se je Trčko ustrašil.

»Za advokata bom zaslužil v hmelju, Liza pa bo že počakala. Žal mi je, da je nisem tako, da bi se ji za vselej poznalo. Oče, neumni ste bili, da niste vztrajali pri svojem. Že moj sodnik ji je dvakrat zagrozil, da jo bo dal zapreti, če ne bo držala jezika za zobmi. Ves čas je sikala kakor kača!«

»Kaj bo dejala gospa?« je zaskrbelo Trčka. »Ker sem se pobotal, bo mislila, da sem stisnil rep med noge, ker sem jo res obrekoval.«

»Povejte, oče, ali morate ostati pri Koreski?« je Lojz iznenada vzkliknil. »Mislite, da vas nihče drugi ne bi vzel? Glejte,« je razložil, »z Naniko se bova vzela in po vseh svetih preselila. Na Mrzlem bregu sem našel lepo reč. Je bolj velika, a bova zmogla, samo da sva sama in ni preprirov. Tudi gospodar ni videti preveč napačen človek. Preberite se še vi. Ko ne bo mene, bo Liza še hujša.«

»Da bi šli drugam?« se je Trčko zavzel. »Zakaj ne? Malo je tako skopuških in slabih gospodarjev, kakor je Koreska. Niste prisiljeni, do smrti ostati pri njej.«

Ker je Trčko molčal, je Lojz nadaljeval še ognjevitije: »Mislite, da bo Liza zdaj mirovala? Očrnila vas bo za vsako stvar. Ste videli, kako je napravila s Svenškom, svojim bratom? Pekel boste imeli. Oče, povprašajte malo, jeseni pa se preselite še vi!«

Trčko je še vedno gledal skozi okno in ni črnil besede. Spomnil se je na kočjo, kjer je preživel vse življenje, domislil se je vinograde, ki ga je obdeloval, pomislil na sadovnjak, ki ga je vsako leto obiral, in prikazal se mu je gozd, kjer je na zimo podiral debele bukve. Vse to naj bi zapustil?

»Nič svojega nimate na Vinskem vrhu!« se je Lojz spet oglasil. »Tudi Pepek pravi tako. Zjutraj sem govoril z njim, preden je šel na delo. Da ga vidite, oče, kakšen je! In kako zna govoriti! Rekel je, naj ga počakava do petih tu v gostilni.«

Trčko je položil roko na mizo in spregovoril: »Že, na Koreskinem bo odslej še hujši pekeli. V Lizi tiči sam hudobec. A kdo bo skrbel za gorice, če odidemo? Cafutova bosta uničila, kar sva z očetom nasadila in pripravila. In kdo ve, kako bo na novem? Morda še slabše.«

»Morate si prebrati!« je sin silil v očeta, »slabše ne bo nikjer, kakor je zdaj na Vinskem vrhu.«

»Kaj pa ti veš!« je zavrnil oče sina in segel po kozarcu.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Nekaj namigov ob sajenju sadnih drevesc

Če napravimo nov nasad, je potrebno, da zemljišče pred naročilom drevesc zmerimo. Sadimo najmanj v razdalji 10 m, kar pomeni, da potrebujemo 100 kvadratnih metrov na jabolčno in hruševno drevesce. Tako lahko izračunamo, koliko drevesc potrebujemo za namenjeno zemljišče. Če sadimo ob sosedovi meji, naj bo vrsta ob meji oddaljena od te vsaj 4 metre, ker nimamo pravice pobirati sadja na sosedovem zemljišču.

Pred izkopom jam določimo in s kolom zaznamujemo mesto prvega in zadnjega drevesca v vrsti. Mesta za vmesna drevesca v vrsti nato lahko zravnamo z vrvmi ali lato in gledanjem od prvega na zadnji kol.

Drevesna jama naj bo vsaj 1½ m široka in ½ m globoka. Korenine rastejo v širino in manj v globino. Široka jama je drevescu potrebna zato, da drevesce ne trpi suše in da najdejo njegove korenine prva leta, ko so še slabotne, rahlo zemljo. Rahla zemlja zadržuje vlago tudi veliko dalje od trde, da le-ta ostane koreninam na razpologo. Pri ozkih jamah nam okoliška trda zemlja ob jami kmalu potegne vlago iz jamske zemlje in drevesce se kaj rado posuši.

Pri izkopu jame travno rušo na drob-

no sesekljamo, da pozneje v jami lažje se-gnjije. Če hočemo po sajenju drevesni kolobar lepo obrobti s travno rušo, narežemo travno rušo v obliki opeke. Če je v globini zemlja slabša jo pri izkopu ločimo. Ker jame ne delamo globoke, je priporočljivo, da vsaj tedaj, če imamo zbito zemljo, dno jame še prekoplamo, prsti pa ne vržemo več ven.

Pred sajenjem zasadimo najprej kole. Priporočljivo je, da sta pri tem delu dva človeka. Eden zasaja kole, drugi opazuje, gledajoč od prvega na zadnji kol v vrsti, ali je zasajeni kol v ravni vrsti. Za trdno naj zabijemo kole šele potem, ko smo že prej vse naravnali.

Kol naj stoji na sončni strani, torej južni strani, drevesce pa v senci kola, torej na severni strani. Tako kol drevesce ob poznozimskih popoldanskih urah zasenči in prepreči ogrevanje debelca po soncu, ki mu v tem času kakor vemo iz prakse, škoduje. Veliko drevesc pozebe, ker v tem času niso zaščiteni.

Vejno krono spravimo pred sajenjem v red. Za krono pustimo največ 5 mladik, druge popolnoma odrežemo. Izbrane mladike lahko skrajšamo za dve tretjini. Čim daljše so, tem več bomo tudi odrezali. Z močnim rezom pomagamo dre-

vescu, da močnejše požene. Veje režemo na zunanje oko, da požene na zunaj in v isti višini. Vrh prirežemo okoli 15 cm višje od stranskih vejic, da obdrži vodilno rast.

Preden postavimo drevesce v jamo, jo zasujemo v toliko nazaj, da bodo prišle samo korenine v zemljo, ne pa tudi spodnji del debla. Globoko sajenje se masčuje s slabo rastjo. Drevesce postavimo tik ob kol. Zasipač zasiplje drevesce, druga oseba pa spravlja z rokami prst med korenine, da ne bo praznin med koreninami. Drevesni kolobar napravimo v obliki jame, da se staka deževnica, snežnica in posebno voda pri zalivanju k drevescu. Upoštevajmo tudi, da se bo zrahljana zemlja in z njo tudi drevesce za kakih 10 cm usedla.

Ko smo sajenje končali, drevesca rahlo privežemo na kol. Dokončno jih privežemo šele po 14 dneh, ko so se z zemljo vred vsedla. Vez napravimo v obliki osmice, da se drevesce na kolu ne bo drgalo.

Glede gnojenja pri sajenju je treba omeniti, da je na slabih zemljinah potrebno. Na vsak način mora drevesce že prvo leto razviti rast in ne samo ozeleteti, da si nabere moči.

Kako je s pridelkom krompirja?

Na Koroškem smo letos imeli izredno slabo krompirjevo letino. Številni kmetovalci so popolnoma obupani, ker je krompir dal le dva- do trikratno seme. V primerjavi z lanskim pa tudi z predlanskim letom smo ga v ceni držali izredno visoko ter ga, kolikor se je le dalo poskušati prodati sedaj v jeseni. Bali smo se pač, da bi nam zaradi preobite poletne moče pozimi v kleti preveč ne gnili.

Slaba letina je tudi med konzumenti ustvarila — skoraj bi rekli — paniko in so ga prej kot navadno kupovali za vkletenje.

Pozneje kakor druga leta pa se je letos razjasnil položaj glede krompirja na avstrijskem trgu. Šele v zadnjih 14 dneh so pristojne ustanove postregle s številkami, po katerih je mogoče sklepati o nadaljnjem razvoju cene na trgu. Po poročilih zavoda za proučevanje gospodarskega razvoja, bo v avstrijskem merilu — proti vsemu pričakovanju — letina krompirja samo za 12% nižja od lanske, toda še vedno za 15% višja od povprečja 1949/53. Podobne napovedi daje tudi central. statist. zavod, ki pravi, da povprečni hektarski donos zgodnjega krompirja znaša 113.1q (lani 116.8 q), poznega krompirja pa 167.5 q (lani 189.4 q). Skupni pridelek cenijo pri zgodnjem krompirju na 12.953 vagonov, pri poznem pa na 277.290 vagonov, skupno torej samo 39.035 vagonov manj kot 1953. leta.

Temu primerno se je krompir na splošno tudi podražil. Na dunajski borzi za kmetijske pridelke so lani v oktobru beležili krompir (za 100 kg) 38.— do 42.— šil., dočim beležijo letos »Böhmov rani« z 52.— do 58.— šil. Avstrijska semenarska zadruga na Dunaju pa napoveduje za originalno seme iste sorte ceno 95.— šil.

Ob ugodnem vremenu zadnjega in predzadnjega tedna je bil krompir povsod spravljen z njive. Ali bodo sedaj cene padle?

Medtem ko je v donavskih deželah krompir zelo dobro obrodil, imajo zapadne alpske dežele — kakor mi — slabe pridelke. Vprašanje padca cene za krompir je torej odvisno od tega, kako bodo potekale kupčije z donavskimi deželami. Sicer se tudi inozemstvo močno zanima za avstrijski krompir vendar zaenkrat prepoved izvoza še ni preklicana. Ker pa za letošnjo zimo spet redijo več prašičev, bo seveda potreba krmnega krompirja večja kakor lansko zimo. Ob

Jzvoz lesa omejen

Ker so zaradi izredne konjunktore cene lesa na domačem trgu preko mere narastle, je Zvezna vlada sredi meseca oktobra do nadaljnjega prepovedala izvoz okroglega, jamskega in brusnega lesa ter drogova.

Nasproti začetku leta se je okrogel les podražil za 32%, brusni les za 38%, rezan les pa za 23%.

takem položaju ni pričakovati, da bi bil izvoz krompirja jeseni dovoljen.

Če so ta poročila točna, potem moramo računati, da bo cena krompirja pri nas padla in da se tudi vigredi ne bo znatno dvignila. Vsekakor je treba opo-

Oskrbimo si semenski krompir!

Južnokoroška semenarska zadruga sporoča:

Letošnji pridelek krompirja je bil slab. Posebno domače sorte so dale slab pridelek, tu in tam pa so popolnoma odpovalde. V prihodnji spomladi bo treba seme, tu in tam pa tudi sorte zamenjati, če hoče naš kmetovalec imeti dober pridelek.

Letošnji pridelek semenskega krompirja bo spomladi težko kril potrebe po semenu. Zato je prav, če se kmetovalec že sedaj oskrbi z njim.

Kmetje! Oskrbite se še v jeseni s semenskim krompirjem. Preko naših zadrug lahko postrežemo z od kmetijske zbornice prizanim pridelkom krompirja naslednjih sort:

Pesa namesto krompirja za krmljenje prašičev

Krompir je letos na splošno slabo obrodil. Pri zimskem krmljenju prašičev ga bo treba nadomestiti z drugimi podobnimi krmili, zlasti s krmsko peso, pa tudi s strniščno repo, korenjem itd. V krompirju je povprečno 1% prebavljive beljakovine in 20% škrobne vrednosti, v navadni krmski pesi pa 0.4% prebavljive beljakovine in 7.5% škrobne vrednosti. Ako bi hoteli nadomestiti krompir popolnoma s krmsko peso, bi morali krmiti trikrat več pese kot krompirja. Strniščna repa pa je glede redilnosti slabša od krmske pese, korenje pa ima približno isto redilnost kakor krmska pesa.

Za krmljenje prašičev moramo krompir kuhati ali še bolje pariti v brzoparilnikih. Vodo, v kateri parimo krompir, je treba odliči, ker je v njej strupena snov (solanin), ki bi prašičem škodovala, ako bi jo krmili. Krmske pese pa ni treba ne kuhati in ne pariti, ker bi s kuhanjem ali parjenjem le poslabšali njeno prebavljivost. Le če bi bilo treba krmiti res veliko krmske pese prašičem, je priporočljivo, da jo pokladamo kuhano ali parjeno, ker bi sicer lahko povzročila drisko. Ako kuhamo ali parimo peso v brzoparilnikih, vode ne odcejamo, temveč jo pokrmimo s krmsko peso vred, ker je v njej obilo redilnih snovi.

Pri pokladanju večje količine krmske pese je treba, da upoštevamo tudi to, da je v njej mnogo vode in le malo suhih snovi. Zato morajo dobivati prašiči poleg krmske pese tudi dovolj takih krmil, v katerih je bilo suhih snovi in surovega vlakna, ki omogočijo dobro in redno pre-

zoriti, da se mora — kar tiče semenskega krompirja — južnokoroška semenarska zadruga držati povprečne avstrijske cene, kajti kupec njeno seme ne bo plačeval dražje, kakor mu ga ponujajo druge semenarske zadruge. Blaž Singer

»Böhmov rani« po ceni šil. 110.—

za 100 kg brez vreče in

»Vorani« po ceni šil. 103.— za 100 kg brez vreče.

Ker semenskega krompirja primanjkuje, za spomladansko dobavo ne moremo jamčiti. Zelo verjetno je tudi, da se bo semenski krompir spomladi podražil.

Krompir sorte »Böhmov rani« je dober jedilni krompir, ki ga trg zahteva. Daje srednje visoke donose in ga lahko postavimo na trg, ko so še ugodne cene, oziroma ga lahko damo spomladi v predkaljenje.

»Vorani« je gospodarska sorta in ima do 14% škroba. Dobra je za pitanje prašičev. Lahko pa se uporabi tudi za prehrano. Daje visoke donose.

bavo vse pokladane krme. V ta namen uporabljamo rezanico, mlado pokošeno suho deteljo ali sempir od prvovrstnega travniškega in deteljnega sena. S takšnimi in podobnimi krmili dobi prašič dovolj surovega vlakna. Pri pomanjkanju tega v krmi začnejo prašiči griziti in glodati lesene dele ograje in drugih lesenih naprav v svinjaku. Kakor krmsko peso, naj dobijo prašiči tudi sempir in deteljno rezanico le surovo. Ako so prašiči navajeni že od mladosti le na surovo krmljenje vseh krmil, razen krompirja, se nam bo pokladanje surovih krmil vedno najbolj obneslo.

Čez poletje dobivajo prašiči skoraj povsod le zelena krmila. Z rednim pokladanjem zelenih krmil pa se prašičem prebavila močno razširijo. Zato se ni treba prav nič bati, da bi ne prenesla večjih količin krmske pese namesto krompirja.

Nebrejim in brejim plemenskim svinjam lahko krmimo peso poleg krepkih in drugih krmil do nasičenosti. Za doječ plemenske svinje je krmska pesa najboljše krma, ker ugodno deluje na mlečnost in rast pujskov. Seveda mora dobivati doječa svinja poleg krmske pese tudi dovolj krepkih in prej omenjenih polnilnih krmil (deteljna rezanica, sempir itd.). Za pitovne prašiče pa je krmska pesa zaradi obilice vode, ki je v njej, manj pripravna krma. Zato pa naj zavzema pri pitovnih prašičih krmska pesa ali strniščna repa le polovico vse količine krompirja, drugo polovico pa krompir sam poleg drugih, za pitanje določenih krmil.

Vernik

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Priče in pričevanje

Da ne pišemo samo o tožiteljih in toženih pred sodnijami, naj omenimo še druge važne, a sem ter tja tudi težke nastope ne samo pred sodnijo ampak tudi pred drugimi oblastmi, namreč nastope prič in njihovo pričevanje.

So ljudje, ki prav radi grejo za priče, posebno, če se jim pot dobro plača, in pri tem še kaj zanimivega vidijo in slišijo. So pa tudi drugi, ki se kar zgrozijo, če so poklicani kot priče in se jezijo na stranke, ki so jih naznanile in jim »napravile take sitnosti«. To so navadno taki ljudje, ki se nikomur nočejo zameriti, četudi vedo, da bi lahko pomagali resnici do zmage in obvarovali znanca, ali kogar koli pred mogoče veliko škodo, ki se sem ter tja razvija kar naprej! Iz same nevolje ali pa bojzani pred zamero pozabijo tisti dan, ko pridejo pred sodnijo ali drugo oblast vse, kar so vedeli še prejšnji dan, in se na nič ne spominjajo. Kakor novorojeno dete gledajo na sodnika, ki jih izprašuje in kar nočejo razumeti, če jim kdo reče: »Pa saj ste bili vendar zraven«, ali pa »saj ste še sami pravili, da ste to slišali in videli«. Tako pridejo stranke, ki samo vsled malomarnosti prič svoje pravice ali svoje nedolžnosti ne morejo dokazati, večkrat v težko nepregledno škodo, ki so jo zakrivilo večkrat samo take priče, ki so zavestno ali malomarno »pozabile« na to, kar so videle in slišale.

Ne glede na to, da je pričevanje državljanska dolžnost, tako kakor mora vsak državljan opraviti druge dolžnosti, katerim se ne sme izogniti, da ne zapade kazni, se po zakonu kaznuje tudi vsaka kriva prisega jako strogo, po višini škode lahko tudi na več ko eno leto ječe. Pa tudi, če se kaki priči dokaže, da se je samo izgovarjala na slab spomin, ali na nevednost in se ji potem dokaže, da je vendar morala vedeti razne važne stvari, ki jih je samo zamolčala, pade pod isto kazneni zaradi krivega pričevanja. Kajti krivo je tudi, če kdo kaj ve, pa pred oblastjo trdi, da nič ne ve ali da je pozabil, če je pa par dni prej še vedel. Kaj je torej — že zaradi nevarnosti tako težkih kazni — boljše in manj nevarno: ali se iz malomarnosti ali bojzani pred zamero izpostavlja težki kazni, ki ima tudi za naprej večjih težke posledice, ali pa rajši povedati resnico? Je pa zamolčanje resnice ali celo očitna neresnica, torej laž, že iz človeškega stališča huda grdoba. In zlasti, ker s takim zadržanjem lahko nastane jako velika in težka škoda!

Zgodi se tudi, da se stranke, ki imajo opraviti pred oblastnijami, same bojijo nekakšne zamere in samo zaradi tega nočejo pred sodnikom ali advokatom imenovati priče, ki res kaj važnega vedo. Izgovarjajo se, da bi ta ali oni nerad šel za pričo, ker »nerad hodi po uradih« ali »ker nima časa«, kakor je pač takih izgovorov več. Če potem iz lastne bojzljivosti pravdo zgubijo, so pa vsi drugi krivi, samo ne sami.

Končam: Pričevanje ni le državljanska, ampak je poštna dolžnost vsakega človeka, posebno če ve, da s tem pomaga resnici in pravici do veljave!

Tržaški sporazum naj postane glasnik nove dobe na Jadranu

Na zasedanju ljudske skupščine Jugoslavije, ki je odobrila sporazum o Trstu ter sporazum o Balkanski zvezi in ustanovitev posve-tovalne skupščine treh držav-članic te zveze, je maršal Tito poudaril, da so pogajanja za rešitev tržaškega vprašanja zahtevala od Jugoslavije velike žrtve, višek dobre volje in potrpežljivosti, da pa se je odzvala globoko zakoreninjenim težnjam njenih narodov za mir in mednarodno sodelovanje. Maršal Tito je podčrtal iskreno željo, da bi tržaški sporazum v resnici postal glasnik nove dobe na Jadranu in na zahodnih mejah Jugoslavije.

Hrvatom in Slovencem v Istri, ki so prišli v okvir svojih matičnih dežel, je maršal Tito zagotovil posebno skrb jugoslovanske vlade, pozdravil pa je tudi italijanske prebivalce tega področja ter zatrdil, da bodo imeli enake možnosti in popolne manjšinske pravice, ter jim hkrati izrazil željo, da bi bili živa vez v

nadaljnem razvoju odnosov Jugoslavije s sosedno Italijo.

Posebni statut za zaščito manjšine je maršal Tito označil kot važen, zelo napreden dokument v zgodovini mednarodnih odnosov, ki bi mogel zagotoviti enakopravnost Slovencev na tržaškem ozemlju, če se ga bo izvajalo v soglasju z njegovimi določbami. Rojakom v Trstu pa je zagotovil, da bodo predmet stalne pozornosti in bratskih čustev jugoslovanskih narodov ter jim, v pričakovanju razumevanja in strpnosti, zaželel, da bi bili na oni strani meje most k zblizanju med narodi Jugoslavije in Italije. Sedaj, ko je realizirana sporazumna ozemeljska razmejitev, — je poudaril maršal Tito — bo posebno od načina, kako se bo ravnalo z našo narodno manjšino, v prvi vrsti odvisno, če bo doseženi sporazum služil svojemu širšemu cilju — vzpostavitvi dobrih sosedskih odnosov in vsestranskemu sodelovanju med narodi Jugoslavije in Italije.

Prevzem oblasti na tržaškem ozemlju

Po določilih sporazuma o razmejitvi nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja je jugoslovanska civilna uprava v ponedeljek prevzela oblast v coni B ter v delu cone A, ki je bil po londonskih sklepih dodeljen Jugoslaviji. Že v soboto prej pa so edinice Jugoslovanske ljudske armade zasedle novo mejo med Jugoslavijo in Italijo, viharno pozdravljene od prebivalstva novo priključenege ozemlja, ki je jugoslovansko vojsko pričakalo z zastavami in slavoloki. Jugoslovanska ljudska oblast je takoj izvedla vse potrebne ukrepe, da življenje v priključenih krajih nemoteno poteka dalje, zvezna ljudska skupščina v Beogradu pa je sklenila zakon, po katerem je bila veljavnost jugoslovanskih zakonskih predpisov razširjena tudi na ozemlje, na katerega je z lon-

donskim sporazumom o STO razširjena civilna uprava FLR.J.

V torek je italijanska civilna uprava uradno prevzela oblast v Trstu in coni A, italijanska vojska pa je po odhodu zavezniških vojakov vkorakala v mesto in ostale kraje, ki so bili priključeni Italiji.

Nemški poslanci obiščejo Jugoslavijo

Predsednik Zvezne skupščine FLR Jugoslavije Moša Pijade je povabil poslance zapadnonemškega »Bundestaga« na obisk v Jugoslavijo. Delegacija dvanajstih poslancev se bo temu povabilu odzvala in s prezidentom zapadnonemškega parlamenta dr. Ehlersom na čelu dne 8. novembra t. l. odpotovala v Jugoslavijo.

Nehru posredoval tudi na Kitajskem

Predsednik indijske vlade Pandit Nehru je zaključil svoj uradni obisk v LR Kitajski, kjer je skušal po stari in doslej skoraj še vedno uspešni tradiciji posredovanja najti pot mirnega reševanja spornih vprašanj, ki so ločila doslej Kitajsko in ostale azijske dežele. Glavna točka Nehrujeve misije je bila nedvomno Formoza oziroma načrti, ki jih ima v zvezi s tem otokom LR Kitajska. Pa tudi vprašanje Koreje je eno izmed poglavič, ki jim je Nehru v Peking ugotovil, v koliko je kitajska vlada iskreno mislila s svojimi razglašenimi načeli o medsebojnem sožitju.

Svoj obisk, s katerim je vrnil tudi obisk ministrskega predsednika LR Kitajske Ču En Laja v Indiji, je Nehru zaključil s sestankom s kitajskim predsednikom Mao Ce Tungom, s katerim je tri in pol ure razgovarjal o perečih vprašanjih. Pričakovanja azijskih političnih krogov, kjer je že med bivanjem Nehruja v Pekingu prevladovalo prepričanje, da se Nehru ne bo vračal praznih rok nazaj v Indijo, so se po dosedanjih znakih v glavnem uresničila in sodijo, da je bil Nehrujev obisk pomemben prispevek k razčistitvi doslej nejasnega položaja v tem delu sveta. Poudarjajo, da se to dejstvo najbolj opaža z ozirom na Formozo, v zvezi s katero da se je že zmanjšala pro-

paganda za napad, ki so ga svoječasno pričakovati v najkrajšem času. Ministrski predsednik Nehru se bo jutri vrnil domov, potem ko je po razgovorih v Peking obiskal tudi še Mandžurijo.

Strelji na Naserja

V Aleksandriji je neki mladi moški poskušal izvršiti revolverski atentat na egiptovskega ministrskega predsednika polkovnika Naserja, ko je le-ta v torek govoril na velikem zborovanju, na katerem je bilo navzočih četr milijona ljudi. Atentatorja so na licu mesta aretirali, medtem ko je Naser, ki ga strelji niso zadeli, mirno nadaljeval svoj govor.

Rojstva in umrljivost otrok v Avstriji

Statistika navaja, da je bilo v Avstriji leta 1953 rojenih 103.000 otrok. Iz statistike je razvidno, da je število nezakonskih otrok v primeru s prejšnjimi leti nekoliko padlo. Leta 1952 je bilo med tisoč novorojenčkov 165 nezakonskih otrok, leta 1953 pa le 159. Kljub temu pa znaša število nezakonskih otrok, rojenih leta 1953, še vedno 16.300 in prav toliko je žensk ki morajo prenašati usodo nezakonske matere.

Med vsemi državami, ki postrežejo s takšnim statističnim materialom, pa izkazuje Avstrija relativno še vedno najvišje število nezakonskih otrok. V Nemčiji na primer je odpadlo na 1000 otrok 96 nezakonskih, na Danskem 74, v Angliji 51, na Norveškem 43, v Italiji samo 34, v Belgiji 26 in na Nizozemskem celo samo 15.

Tudi v avstrijskih zveznih deželah je velika razlika. Na Predarlskem in Gradiščanskem niti vsaki deseti otrok ne pride na svet kot nezakonski, na Dunaju in

Nižji Avstriji nekako vsak osmi. Na Koroškem in Štajerskem je skoraj petina nezakonskih otrok, na Solnograškem pa se rodi domalega četrtnina otrok izven zakona.

Umrljivost otrok je po statistiki po vsej Avstriji v primeru s prejšnjimi leti tudi nekoliko manjša. Leta 1952 je umrlo od 1000 dojenčkov 52 otrok, leta 1953 pa 50. Pred šestdesetimi leti je umrl skoraj vsak četrty otrok v prvem letu življenja in tudi še leta 1935 je bila umrljivost dojenčkov za polovico višja kot danes. Prav tako je ugotovljeno, da je umrljivost pri revnih slojih veliko številnejša, kar velja predvsem za nezakonske otroke, katerih matere morajo živeti v mnogo neugodnejših socialnih razmerah, kakor njihove zakonske sovrstnice. Dočim je od 1000 zakonsko rojenih otrok umrlo samo 48, jih je od nezakonskih umrlo 73. Statistika govori jasno, da je treba za nezakonske matere in njih otroke boljše oskrbe.

Avstrijski alpinisti so premagali velikana Čo Oju

Sedmo najvišjo goro na svetu Čo Oju, oddaljeno 32 km od Mont Everesta, je premagala 19. t. m. avstrijska odprava pod vodstvom dr. Herberta Tichyja. Poleg 42-letnega dunajskega geologa dr. Tichyja sta bila pri ekspediciji udeležena še gradbeni inženir Jöchler in profesor geografije Helmut Helberger iz Innsbrucka. Vrh gore sta dosegla dr. Tichy in ing. Jöchler v spremstvu enega samega Šerpasa kot nosača. Gora Čo Oju v Himalaji je 8160 metrov visoka.

Hribolazci so na vrhu gore razpeli avstrijsko, nepalsko in indijsko zastavo. Ing. Jöchler pa je izročil zemlji razpelo, ki mu ga je dala na pot njegova mati, Šerpas pa je zakopal darove za gorske bogove.

Dr. Tichy je utrpel težke ozebljine na obeh rokah in obstoja nevarnost, da mu bodo morali amputirati nekaj prstov. Član odprave ing. Jöchler je odnesel ozebljine na nogah.

Zavzetje Čo Oju-gore pomeni prvi letošnji alpinistični uspeh v Nepal, katerega je avstrijska odprava dosegla kljub neugodnemu vremenu. Prejšnji poizkusi, da bi premagali Čo Oju, so izpodleteli ter je zadnji poizkus podvzela pred dvema letoma angleška odprava.

Vodja odprave dr. Tichy je preživel deset let v azijskih deželah ter si je osvojil znanje tamošnjih jezikov. Tako je našel dostop v kroge domačega prebivalstva, kar se je pri ekspedicijah izkazalo kot zelo dragocena prednost. Že kot dvaj-

stletni študent geologije je potoval z motornim kolesom iz Dunaja v Bombay ter je pozneje preoblečen v indijskega romarja prepotoval Tibet. Med vojno je preživel kot dopisnik nemških listov v Vzhodni Aziji, kjer je prepotoval področje več desetisoč kilometrov. Med tem je zbiral gradivo za knjige, ki so znane po vsem svetu. Stroške uspešne odprave in zmago nad Čo Oju je kril v glavnem iz dohodkov svojih prodanih književnih del.

Dunajski župan Jonas je poslal dr. Tichyju naslednjo brzojavko: Srčno voščilo v imenu dunajskega mesta k Vašemu pogumnemu činu in velikemu uspehu!

Prometne nesreče v minulem tednu narasle

Minuli teden se je v Avstriji primerilo 1102 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 773 oseb poškodovanih ter 32 smrtnih žrtev. Pri prometnih nezgodah so v 42 primerih vozniki pobegnili, v 38 primerih pa so ugotovili kot vzrok nesreče pijanost vožnje. Na Koroškem je bilo minuli teden 110 prometnih nesreč, pri teh 47 oseb poškodovanih in 4 smrtno ponesrečenih.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenturt, 2. Postschließfach 17.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.00 Glasbeni pozdrav — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.30 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00 00.00.

Sobota, 30. oktober:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 9.30 Sportni obzornik — 10.45 Za dobro voljo — 14.20 Kulturna oddaja koroške deželne vlade — 14.35 Pozdrav zate — 16.20 Vedrost dirigira... — 18.05 Iz parlamenta — 18.30 Za vesel konec tedna: igra „Gorenjski kvartet, pojeta Danica Filipič in France Koren — 20.00 Vedra oddaja.

Nedelja, 31. oktober:

7.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 9.00 Pestro — 11.30 Vedrost in veselje za vse ljudi — 13.45 Štajerska v besedi in pesmi — 15.00 Pozdrav zate — 17.00 Plesna glasba — 17.45 Kličemo mladino — 18.30 Šport — 19.15 Lepe melodije — 20.00 Pojejo solisti.

Ponedeljek, 1. november:

7.00 „Vsem živim vernim dušam...“ — 11.30 Domači koledar za mesec november — 14.30 Otroška ura — 18.30 Za vse verne duše — 19.15 Lepe melodije — 20.00 „Druga stran“.

Torek, 2. november:

13.55 Slov. poročila in objave — 14.10 Ivan Cankar: Njen grob — 15.45 Pokopališče brezimskih — 20.00 Verdi: Requiem.

Sreda, 3. november:

13.55 Slov. poročila in objave — 14.05 Jugoslovanska rapsodija — 15.45 Otroška ura — 18.45 Za ženo in družino — 20.00 Vedra oddaja — 20.15 Na ja in ne — 20.45 Udar na udar.

Četrtek, 4. november:

13.55 Slov. poročila in objave — 14.00 Razvojne črte slovenske proze — 15.30 Zabuvalna glasba — 18.30 Tukaj govori UNESKO — 18.45 Kmečka oddaja — 19.30 Philips-revija — 20.00 Pri nas doma.

Petek, 5. november:

13.55 Slov. poročila in objave — 14.05 Za naše male poslušalce — 15.45 Otroška ura — 18.45 K'k je bou in k'k je še kej... (III) — 19.15 Zgrabi srečo — 20.05 Radijski oder.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.30 Za gospodinje — 8.30 Za pionirje — 12.20 Za naše kmetovalce — 13.15 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste — poslušajte (razen ob sredah) — 16.00 Utrinki iz literature — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valu 327,1 m Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 30. oktober:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 12.10 Polke in valčki — 13.00 Okno v svet — 17.10 Glasbene uganke — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Pesmi za naše male — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.15 Igra ljubljanski plesni sekstet.

Nedelja, 31. oktober:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Otroška predstava — 10.00 Družinski pogovori — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — po-

slušajte — 15.30 Po naši lepi deželi — 16.00 Javni veseli večer Radia Ljubljana — 17.30 V plesnem ritmu — 20.15 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturna kronika.

Ponedeljek, 1. november:

11.00 Oddaja za pionirje — 14.00. Reportaža iz Dachaua — 17.30 Radijska igra — 20.00 Zunanje politični feljton — 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 2. november:

11.15 Cicibanom dober dan — 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.00 Za mlade pevce in godce — 18.00 Kulturni pregled — 18.10 Umetne pesmi poje Slovenski oktet — 18.30 Sportni tednik — 20.10 Filmske melodije — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 3. november:

11.15 Šolska ura za višjo stopnjo — 13.00 Jezikovni pogovori — 14.00 Gledališče in filmi — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.00 Ljudje med seboj — 20.00 Opera.

Četrtek, 4. november:

11.15 Za pionirje — 12.10 Igra godba na pihala — 13.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.00 Govorna oddaja — 18.00 Okno v svet — 18.10 „Pesem skozi stoletja“ — 18.30 Modni kotic — 20.00 Domače aktualnosti — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi in naprevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 5. november:

11.15 Cicibanom — dober dan — 12.10 Slovenske narodne pesmi — 14.00 Za pionirje — 15.15 Lahka glasba — 18.10 Poje Ljubljanski komorni zbor — 18.45 45 minut v Avgustom Stankom — 20.15 Trobentač in dirigent Harry James.